

Til Miljøstyrelsen,

Vedr. J. nr. MST-679-00341, Høringssvar til Udkast til Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus.

Høringssvar:

6. Anvendelsesområder og vilkår for antikoagulante bekæmpelsesmidler.

Afsnit 1. Godkendelse af etiketter.

Producenterne skal udarbejde teksten til etiketterne, men Miljøstyrelsen skal **godkende** teksterne på etiketterne. (– evt via konsulenter, der sikrer korrekt indhold)

Afsnit 3 linie 2: Hyppige tilsynsbesøg **skal kvantificeres**.

I og omkring bygninger, Bullit 6:

Døde rotter skal eftersøges 2 gange ugentligt eller efter behov – efter behov bør være **min 1 gang ugentligt** indtil giftudlægning indstilles.

Venlig hilsen,

Peder J Kristensen
Projektchef
WiseCon A/S
Skovgaardsvvej 25
3200 Helsingør

CO-industri finder, at afsnittet om professionel bekæmpelse bør indeholde oplysning om, at Arbejdstilsynets regler for arbejdet skal overholdes herunder <http://arbejdstilsynet.dk/da/regler/at-vejledninger/l/c-0-12-leverandorbrugsanv-stof-og-materi>

Med venlig hilsen

Keld Høgh
Miljøkonsulent

Det er os med overenskomster og faglige fællesskaber

CO-industri

Molestien 7, 3.
2450 København SV
Telefon dir.: +45 33 63 80 27
Telefon: +45 33 63 80 00
kh@co-industri.dk

25. juli 2016

Miljøstyrelsen
mst@mst.dk
soejmj@mst.dk

J. nr. MST679-00341 Høring over Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus.

DAKOFO er branchesekretariat for de danske korn- og foderstofselskaber, fiskefoderindustrien - samt en række internationalt arbejdende handels- og mæglervirksomheder med hovedkontor i Danmark.

DAKOFO takker for muligheden for at kommentere på høringsforslaget. DAKOFO vil indledningsvis understrege, at lovgivning og vejledninger på dette område bør tage udgangspunkt i de praktiske forhold i erhvervslivet, og at dette er en forudsætning for en effektiv skadedyrsbekæmpelse. Dette gælder bl.a. at virksomheder kan leve op til de krav som stilles til skadedyrsikring.

DAKOFO anser, at vejledningen, udover godkendelse af bekæmpelsesmidler, også vedrører rammer for selve bekæmpelsen. DAKOFO ønsker en vejledning, der giver mulighed for effektiv bekæmpelse i og omkring bygninger. Nedenfor er angivet en række tekstmære kommentarer.

Det bemærkes, at DAKOFO i tæt samarbejde med Fødevarestyrelsen er ved at udarbejde en branchekode for godt lagerhold og skadedyrsikring.

I høringsbrevet omtales at et "Partnerskab for giffri rottebekæmpelse". DAKOFO anbefaler at Miljøstyrelsen inviterer repræsentanter fra Fødevarestyrelsen og fra nogle af de certificerede skadedyrsbekæmpelses virksomheder med i dette projekt. DAKOFO finder det meget vigtigt, at alle nye tiltag går hånd i hånd med de krav, der stilles korn- og foderstofbranchen ifht. effektiv skadedyrssikring, herunder de krav der stilles fra myndigheder ifht. forebyggelse og bekæmpelse.

Tekstnære kommentarer til vejledningen

Afsnit 1.

Det bør meget tydeligt fremgå, at der også pålægger virksomheder pligt til at bekæmpe skadedyr, og at regler/vejledninger fra de forskellige styrelser under Miljø og Fødevareministeriet skal være i compliance med hinanden, således, at en virksomhed ikke "kommer i klemme" mellem de forskellige regelsæt - og hensigter imellem disse. Fx hensynet til at beskytte fauna (begrænse brugen af bekæmpelsesmidler) vs. hensigt om fødevarer sikkerhed (pligt til at bekæmpe skadedyr) etc.

Afsnit 4.

DAKOFO ser med tilfredshed, at der skelnes mellem privat og professionel bekæmpelse. I store dele af Korn- og foderstofbranchen entres med professionelle bekæmpelsesvirksomheder, og der bør gives gode praksis-anvendelige rammer for, at disse kan udføre en effektiv forebyggelse og bekæmpelse.

Afsnit 6.

Formuleringen "*Bekæmpelsen skal tilpasses omfanget af rotte- og mussebestanden på det angrebene sted*". Dette synes indlysende – om end det til enhver tid vil være en vurderingssag. Her er det DAKOFOs synspunkt, at det må være den professionelle bekæmpelsesvirksomheds der foretager vurderingen.

DAKOFO er positive overfor muligheden for at udføre bekæmpelse under forholdene beskrevet "generelt i og omkring bygninger".

Under bullets:

- "*Der skal være påvist rotter eller husmus på stedet før gift udlægges*", her er det meget vigtigt, at der er overensstemmelse mellem krav og vejledninger fra Fødevarestyrelsen til skadedyrssikring, forebyggelse og bekæmpelse.

DAKOFO er meget positive overfor nedenstående tolkning, som kan afhjælpe en række udfordringer med skadedyrsbekæmpelse/sikring i lagre og produktionsanlæg i branchen, som ligger nær kildeområder:

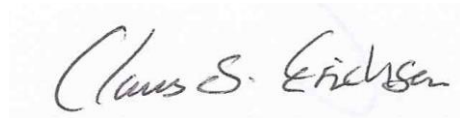
"Anvendelse af godkendte antikoagulanter udover 10 meter fra bygninger mv. kan komme på tale i særlige tilfælde, hvor problemerne med rotter i og ved bygninger, i transportmidler eller kloakker skyldes forekomster af rotter i andre områder længere væk, som fungerer som kildeområder. Det kan fx være i

gadekær i landsbyer eller på lokaliteter i havneområder eller ved lossepladser, gylletanke mv., hvor kildeområderne ligger mere end 10 meter fra bygninger”.

Der henvises til, at ibrugtagning af ovenstående må bero på en vurdering af det professionelle bekæmpelsesfirma. DAKOFO opfordrer til, at der ikke opsættes for rigide regler og dokumentationskrav, som vil underminere muligheden for at sikre en virksomhed mod ”smitte fra kildeområder”.

DAKOFO står naturligvis klar til at uddybe ovenstående.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Claus S. Erichsen".

Claus Saabye Erichsen
Teamchef

D +45 2488 3932
E cse@dakofo.dk

22. juli 2016

Dansk Pattedyrforenings høringssvar vedr. vurderingsvejledning til godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Hermed fremsendes Dansk Pattedyrforenings høringssvar til ovenstående vurderingsvejledning. Vejledningen er en forbedring forhold til den hidtidige regulering af området. Vi vil dog påpege nogle problematiske elementer i dette høringssvar.

Brug af gift i det åbne land

På grund af det meget store omfang af sekundærforgiftning af rovdyr er al brug af antikoagulanter uden for bygninger problematisk.

Den sekundære forgiftning drives af de forgiftede dyrs spredning fra giftkilden. Der vil derfor fortsat være stor risiko for sekundærforgiftning ved brug af gift op til 10 m fra bygninger.

Da der ikke findes fødekilder for gnavere på teknikbygninger (transformatorstationer mv.) bør det ikke være muligt at udlægge gift ved disse bygninger. Såfremt der findes rotter omkring disse bygninger må årsagen findes og afhjælpes. Det kan fx være vildtfodring eller anden fodring der tiltrækker rotter.

Brug af dræbende fælder

Brugen af dræbende fælder medfører risiko for drab på ikke-måldyr som fx brud og lækat. Hvis brugen af fælder bliver for omfattende vil disse alternative bekæmpelsesmetoder ikke medføre en forbedring på bestandsniveau for disse arter i forhold til forgiftning. Dræbende fælder bør ikke anvendes uden for kloakker da fælderne kan påvirke den øvrige fauna negativt. Der bør udvikles dræbende fælder som er sikret således at ikke-måldyr ikke kan gå i dem.

Desuden mener Dansk Pattedyrforening af en rottebekæmpelse på bestandsniveau i stedet for det nuværende matrikelniveau er ønskværdig da dette formentlig vil gøre bekæmpelsen mere effektiv.

Med venlig hilsen

Katrine Meisner

Dansk Pattedyrforening

Fra: Pernille Weile

Sendt: 19. maj 2016 13:06

Til: 'mst@mst.dk'

Emne: VS: høring af udkast til vurderingsvejledning for kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler
journalnummer (J. nr. MST-679-00341) i emnefeltet.

Tilbagesendes med oplysning om at Danske Vandværker ikke har kommentarer til det fremsendte

Med venlig hilsen

Pernille Weile

Juridisk rådgiver

Tlf. direkte 56 13 0206 | pw@danskevv.dk

Solrød Center 20C | 2680 Solrød Strand

www.danskevv.dk | info@danskevv.dk

DET DANSKE FJERKRÆRAAD

Miljøstyrelsen (mst@mst.dk)

Att.: Søren Mark Jensen (soemj@mst.dk)

J. nr. MST-679-00341

Vedr.: Høring over Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus

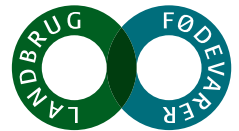
Det Danske Fjerkræraad vil gerne takke for fremsendte høring og den deraf følgende mulighed for at afgive bemærkninger til denne vurderingsvejledning for kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler.

Med henvisning til Miljøstyrelsens skrivelse af 18. maj 2016 om ovenstående, Deres J. nr.: MST-679-00341, skal Det Danske Fjerkræraad bemærke følgende:

Indledningsvis er det vigtigt at understrege, at den danske fjerkræbranche står over for meget store udfordringer i forbindelse med fjernelsen af den vedvarende bekæmpelsesstrategi for rotter og mus. Den danske fjerkræbranche er, som den eneste i hele verden, underlagt en nul-tolerance for forekomst af Salmonella i både æg og slagtefjerkræ. Dette betyder, at enhver forekomst af Salmonella medfører destruktion af flokken, uanset alder, og dette har et meget stort økonomisk tab til følge. Et tab som landmanden alene skal dække. Denne skærpede salmonellabekæmpelsesstrategi er godkendt i EU og dermed implementeret i dansk lovgivning samt i en række branchekoder for både æg og slagtefjerkræsektoren. For æg har branchen således opnået en særstatus i EU. I slagtesektoren er den danske branche desuden underlagt en Campylobacterhandlingsplan, der skal sikre nedbringelsen af forekomsten af Campylobacter. Vi står dermed på mål for, at den danske forbruger ikke bliver syg af at spise danske æg og dansk kylling, fordi vi sikrer, at disse produkter er salmonellafrie.

Den Danske Fjerkræbranche har gennem de sidste over 20 år arbejdet intenst på at sikre produktions-ejendomme og virksomheder mod gnavere. Der er udarbejdet en række branchekoder, som er gældende for alle led i produktionen. Disse skal blandt andet sikre rene og ryddelige udearealer, velholdte bygninger, ingen beplantning op ad bygninger samt sikring af alt materiale, der anvendes i produktionen. Der er på den baggrund gennem de sidste mange år sket en klar forbedring af forholdene omkring ejendommene for at beskytte produktionen mod rotter og mus. Grundlæggende tilstræber virksomheder og producenter at være så omhyggelige med alle udefra kommende faktorer for at beskytte deres produktion mest muligt imod sygdomme og indslæbning af disse i produktionen. Til trods for alle disse tiltag ser vi fortsat mus og rotter på rigtig mange ejendomme, dette ikke mindst fordi der samlet set i hele den danske fauna ses en markant øget forekomst af mus og rotter, der er til stor gene for både by og land. Det stigende gnaverproblem medfører også øget aktivitet af disse dyr på landbrugsbedrifter, og til trods for forbedringer ude hos producenterne med alle disse biosikkerhedsforanstaltninger så ser vi fortsat et stort problem med mus og rotter. Der er derfor stadig et stort behov for at bekæmpe vedvarende. Vi kan ikke vente og først bekæmpe, når der er aktivitet, for så er skaden sket, og producenten står med et milliontab til følge.

Den danske fjerkræbranche kan derfor ikke acceptere, at bekæmpelsen for mus og rotter svækkes. Og da mus og rotter som sagt er ganske massive bærere af Salmonellabakterier (og ganske mange andre bakterier og sygdomme), vil en øget forekomst af disse bakterier i vores besætninger uden tvivl blive en konsekvens af de foreslåede ændrede bekæmpelsesregler.

Det skal understreges, at den danske fjerkræbranche anderkender behovet for at reducere forekomsten af sekundærforgiftning fra ophobning af antikoagulanter i rovfugle og andre dyr. Den danske fjerkræbranche vil meget gerne skifte til alternative metoder til bekæmpelse af rotter og mus, men som både Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen påpeger i deres vejledning og bekendtgørelse, så er der endnu ikke udviklet alternative metoder til effektiv bekæmpelse af rotter og mus. Så længe dette ikke er tilfældet, ser branchen sig desværre nødsaget til fortsat at bekæmpe vedvarende med antikoagulanter. Der er alt for mange uafklarede forhold til, at et forbud mod permanent bekæmpelse kan gennemføres. Det Danske Fjerkræraad vil derfor kraftigt opfordre Miljøstyrelsen til at udskyde beslutningen om at indføre forbud mod permanent bekæmpelse med antikoagulanter indtil, der er udviklet effektive og konkurrencedygtige alternativer på markedet, der kan erstatte/reducere brugen af antikoagulanter.

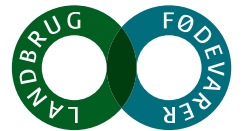
Det Danske Fjerkræraad undres over den konstatering, der er truffet i vejledningen om, at den vedvarende/forebyggende bekæmpelse vil øge den samlede mængde af giftstoffer i miljøet og derved øge risikoen for utilsigtede forgiftninger og udvikling af resistens. Det er fuldt forståeligt, at man ønsker at nedsætte mængden af gift i miljøet, men hvordan kan denne løsning gøre dette? Hvordan vil en giftblok i en aflåst kasse medvirke til øget påvirkning af miljøet? Hvis der ikke er mus eller rotter i en periode, så kommer giften ikke ud til fare for hverken dyr eller miljø. Og hvis der er spor af rotter og mus, så må giften jo alligevel udlægges og slæbes ud med gnaverne som hidtil. Ændringen af vejledningen medfører dermed ikke nogen reduktion af giftstoffer i miljøet. Den medfører bare en masse kontrol og unødige omkostninger for producenterne. En fjernelse og afventende pauser i bekæmpelsen af mus og rotter på alle landbrugsejendomme vil medføre en øget population af både mus og rotter i hele landet. Samtidigt viser erfaringerne os, at hvis der først er et massivt angreb af rotter, så vil mængden af gift, der skal anvendes for at slå disse dyr ihjel, være langt mere omfattende end ved vedvarende bekæmpelse.

Selektionen mellem bekæmpelsesmidler anvendt til mus kontra rotter er nødvendig. Men der bør for begge grupper være mulighed for vedvarende og forebyggende behandling, der kan sikre, at vores produktion ikke udsættes for smittefare fra begge gnavertyper.

Alle fjerkræproducenter har indgået aftale med et sikringsfirma med min. kontrol 4 gange om året. Jf. den nye vejledning, så skal der nu foretages hyppige tilsynsbesøg, så længe der er påvist mus eller rotter på ejendommen. Da vi af erfaring ved, at der stort set altid vil være aktivitet på ejendommene, syntes det på ingen måde rimeligt, at vores producenter skal pålægges oftere tilsyn. Der er intet behov for dette, så længe der ligger gift i kasserne. Kontrolforanstaltningerne ved udlægning af gift giver meget store tilsynsomsomkostninger. En kontrol af, om giften har virket 2 uger efter udlægning, og en bekæmpelsesperiode på 35 dage medfører blot øget indtægt til bekæmpelsesfirmaerne og besvær og udgifter for producenten, men vil på ingen måde hverken sikre bekæmpelsen yderligere eller nedbringe faren for hverken produktionsdyr eller miljø. Disse mange kontrolbesøg vil medføre øgede omkostninger for flere mio. kr. alene for fjerkræbranchen, uden at man får en bedre bekæmpelse ud af det.

Det er et nationalt særkrav at anvende autoriserede bekæmpelsesfirmaer. Som en konsekvens af ovenstående vil fjerkræbranchen foreslå, at anvendelsen af autoriserede bekæmpelsesfirmaer kan godtgøre, at landmanden/ virksomhedsejeren løbende selv kan foretage bekæmpelsen under vejledning af bekæmpelsesfirmaet. En sådan løsning kan sikre, at bekæmpelsesfirmaet fortsat kan foretage de 4-6 årlige tilsyn, og landmanden i den mellemliggende periode, under vejledning fra bekæmpelsesfirmaet, foretager alle øvrige nødvendige tiltag. Alternativt ønsker fjerkræbranchen, at der indføres tilsvarende vilkår i Danmark som i andre lande, hvor gennemførelsen af et kortere kursus af få timers varighed giver mulighed for, at bekæmpelsen kan foretages af landmanden selv på lige fod med de autoriserede bekæmpelsesfirmaer.

Det Danske Fjerkræraad ser frem til en hurtig og fremtidig dialog om denne sag og ikke mindst et fremtidigt samarbejde for at finde alternative, giftfrie og effektive måder at bekæmpe både rotter og mus på. Indtil da

ser vi desværre ingen anden konkret mulighed for fortsat at beskytte vores produktion end ved at sikre vores ejendomme med afskærmede kasser forsynet med vedvarende anbringelse af antikoagulanter, eventuelt ved en dispensationsordning. Ellers står vi over for en fødevareskandale der blot venter på at ske, fordi vores fjerkræ bliver smittet med zoonoser!

Med venlig hilsen

Formanden for Det Danske Fjerkræraad
Martin Hjort Jensen

**Dyrenes Beskyttelses kommentarer til
Udkast til Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler
til rotter og mus, J.nr. MST-679-00341**

Dyrenes Beskyttelse bifalder, at Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen med dette udkast til vejledning har reageret på undersøgelserne af sekundære forgiftninger af rovfugle og rovpattedyr med antikoagulanter.

Hensigten med retningslinierne er god; men Dyrenes Beskyttelse har sine tvivl om, hvorvidt de vil hjælpe til at nedbringe forgiftningerne af rovfugle og rovpattedyr.

Desuden giver udkastet anledning til at rejse en række spørgsmål, der ikke ses belyst, og andre, der ønskes besvaret.

Mht. undtagelsen om udlægning af gift mere end 10 m fra bygninger: Hvilken dokumentation skal der være for, at der i tilfælde, hvor der er "konstateret rotter i kildeområder længere væk fra bygninger", virkelig er tale om en kildebestand af rotter, der befinder sig mere end 10 m væk? Der bør være klarere krav til dokumentation end blot at der er konstateret/dokumenteret rotter – dette kan være forbipasserende dyr.

Muligheden for udlægning af gift i det åbne land omkring transformatorstationer, pumpestationer etc. bør bortfalde. Der er ikke mad i disse bygninger. Hvis årsagen til forekomst af rotter sådanne steder – og i det åbne land iøvrigt - er fodring af vildt, må problemet angribes forebyggende ved at afskaffe eller modificere vildtfodringen.

Det er positivt, at man ønsker at undersøge mulighederne for alternativer. Men hvis målet med at anvende dræbende fælder til rotter er at beskytte de små rovdyr bør det sikres at de, specielt brud og lækat, ikke kan gå i dem.

Angående alpha-chloralose:

Der er følgende fordele ved alpha-chloralose:

Da det er kendt, at forgiftning med antikoagulanter give ren smertefuld død, har alpha-chloralose den fordel, at den er dyreværns-mæssigt mere acceptabel.

Forgiftningsmønsteret med alpha-chloralose, hvor i hvert fald mus og fugle sover hen kort efter indtagelse, gør det nemt at samle dem ind.

Derfor ønsker Dyrenes Beskyttelse følgende vedr. alpha-chloralose spørgsmål afklarede:

Findes der en formulering af alpha-chloralose, der er kraftig nok til at dræbe rotter?

Findes der undersøgelser, der konkluderer noget mht. sekundære forgiftninger med alpha-chloralose?

Findes der undersøgelser, der viser om rotter reagerer på andre rotters forgiftning med alpha-chloralose?

I benægtende fald bør sådanne undersøgelser initieres, så muligheden for at anvende alpha-chloralose til udendørs gnaverbekæmpelse kan afklares .

Med venlig hilsen

Birgitte Heje Larsen

Dyrenes Beskyttelse

Indsigelse vedr. vurderingsvejledning til godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler.

Herning Kommune, Holstebro Kommune, Århus Kommune, Ikast-Brande Kommune, Struer Kommune, Farvskov Kommune og Kolding Kommune sender på vegne af netværksgruppen Jylland (ERFA-Vest) følgende indsigelser til Miljø- og Fødevareministeriets vurderingsvejledning til godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler.

Miljø- og Fødevareministeriets journal nr. J. nr. MST-679-00341 mst@mst.dk, cc. Søren Mark Jensen (soemj@mst.dk)

Erfa-Vest kan tilslutte sig Erfa-Øst's bemærkning om, at vurderingsvejledningen vedr. fastsættelse af regler for brug af antikoagulanter er, at den går imod Naturstyrelsens regelsæt – og dermed kommunernes forpligtigelse, om at de skal udføre en effektiv rottebekæmpelse.

Der er ikke i forhold til de nye tiltag i vejledningen, taget højde for de økonomiske aspekter.

Indledning (kap. 1)

Uhensigtsmæssig brug af kemiske rotte- og musegifte kan have alvorlige konsekvenser for både miljøet og sundheden. Særligt er der en risiko for utilsigtet forgiftning af mennesker og dyr end rotter og mus..... Herefter bør afsnittet skrives om, begreberne forebyggelse og bekæmpelse blandes.

Evt. nyt afsnit omkring forebyggelse og hvad det eksempelvis kan være, vil være hensigtsmæssigt.

Nedenstående bemærkninger til Miljøstyrelsens vejledning er opdelt iht.de enkelte kapitler.

Definitioner (kap. 2.)

Afsnittet "Åbent land" her bør "og lignende" konkretiseres /udddybes, da vejledningen og brugen af kemisk gift netop er højaktuel i forhold til disse områder. Det skal være beskrevet så kommunerne kan agere efter det.

Forslag: 10 m reglen bør ophæves, rotterne skal bekæmpes hvor de er - og minimum til et acceptabelt niveau, hvis de ikke kan udryddes.

Kategorier af aktivstoffer i kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler (kap. 3)

Ingen bemærkninger – kapitlet er ikke særlig overskueligt og irrelevant i forhold til rotter.

Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere (kap. 4)

.....fordi det ville øge den samlede mængde af giftstofferne i miljøet og derved risikoen for utilsigtede forgiftninger. Resten bør slettes.

Formuleringer og pakninger af kemiske rotte og musebekæmpelsesmidler (kap. 5)

Ingen bemærkninger MUS er ikke under den kommunale opgave.

Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante rotte- og musebekæmpelsesmidler (kap. 6.)

”Det skal kunne dokumenteres, at der er :”

NST bør få oprettet type og kodning i ”Rottereden” oprettelsen skal ske via systemleverandør.

KL's høringssvar til vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Dato: 28. juni 2016

Sags ID: SAG-2013-03878
Dok. ID: 2218065

E-mail: NSV@kl.dk
Direkte: 3370 3408

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 4

Generelle bemærkninger

KL takker for lempelsen af afstandskravet i vejledningen, men vurderer, at mange kommuner stadig vil opleve forringede muligheder for effektiv skadedyrsbekæmpelse på grund af afstandskravet. Det giver store udfordringer i fx parker og andre rekreative områder, som mange borgere bruger. Samtidig begrundes kravet i en ønsket begrænsning af sekundær forgiftning af rovdyr, en begrænsning som ikke logisk vil følge af afstandskravet, da rotter og mus selv vil bevæge sig mere end ti meter væk. Derudover kan det også anfægtes, om begrænsninger i den forebyggende anvendelse reelt mindsker miljøpåvirkningen.

KL vil gerne understrege, at uautoriseret anvendelse af gift ofte sker lemfældigt, og at der er stor risiko for utilsigtede forgiftninger og spredning af giftstof i naturen ad denne vej.

Endvidere gør KL opmærksom på, at håndhævelsen af/tilsyn med privates brug af musegift ikke er en opgave kommunerne kan udføre, med mindre kommunerne får økonomisk kompensation til opgaven.

Kommunerne vil meget gerne bidrage til en dialog med såvel Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Fødevarestyrelsen, og diverse interesseorganisationer, dels omkring partnerskabet for giftfri bekæmpelse og dels i revisionen af bekendtgørelsen.

Detaljerede bemærkninger

Indholdsfortegnelsen:

Kap. 5 og 6 slettes/ændres således at indholdsfortegnelse passer overens med indholdet i vejledningen.

Kapitel 1. Indledning:

I indlednings afsnit 2, der omhandler uhensigtsmæssig brug af kemiske rotte- og musegifte, fremgår det, at det er vigtigt, at have fokus på forebyggende foranstaltninger som f.eks. rengøring og oprydning, som altid bør foretages før kemisk bekæmpelsesmidler tages i anvendelse.

Ovenstående formulering er ikke i overensstemmelse med Naturstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, se afsnit 4.3.2 i vejledningen, herunder rotternes biologi generelt. Oftest er det hensigtsmæssigt at afvente med oprydning og rengøring til efter en bekæmpelse er igangsat, alternativt efter rotterne er bekæmpet. Såfremt der startes med rengøring og oprydning, inden rotterne er bekæmpet, vil blot føre til, at rotterne vil finde andre steder at opholde sig, end der hvor man p.t. er i gang med at bekæmpe. Ved at starte med rengøring og oprydning vil bevirke, at rotterne spredes over et større område – til naboerne eller ud i det åbne land, hvor det ikke længere er mulighed for at foretage en bekæmpelse. Ved at starte en bekæmpelse med rengøring og oprydning, så flyttes rotteproblemet, hvilket ikke er intentionen med bekæmpelsen! Se endvidere Naturstyrelsens vejledning afsnit 4.3.3, forebyggelse skal oftest kombineres med en egentlig bekæmpelse.

I første udkast til vurderingsvejledning, var der indeholdt et afsnit 4. Afsnittet gav en forklaring på/omhandlede selve aktivstofferne, at de havde en godkendelsesperiode på max. 7 år, dette afsnit er taget ud af 2. udgaven af vejledningen, er der en grund til at det er taget ud? Alternativ skal der et andet afsnit ind, eller det nuværende afsnit 4 omskrives, idet afsnittet omhandler nogle "rammer", som slet ikke er nævnt!

Kapitel 2. Definitioner:

Henhører søer, åer, fjorde, sund, vildfodringspladser, remiser, jernbanestrækninger m.fl., det der er beskrevet med "og lignende", under definitionen: Åbent land?

Kapitel 3. Kategorier af aktivstoffer....

Afsnit 4 under "Antikoagulante rodenticider"; ordet "dyr" i anden linje skal slettes. "... forgiftning af mennesker og af andre dyr end rotter og mus "dyr", hvis de indtages....

I sidste afsnit under "Antikoagulante rodenticider" oplyses der om, at udlægningen af antikoagulanter kan foregå på forskellige måder, nærmere oplyst to forskellige måder, nemlig den traditionelle udlægning eller intervaludlægning. Her bør henvises direkte på en brugervenlig måde til de to måder.

Afsnit 4. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere

Under afsnittet "Forebyggende anvendelse..." fremgår det, at det ikke længere er tilladt, at udlægges antikoagulanter forebyggende, idet "det vil øge den samlede mængde af giftstoffer i miljø og derved risikoen for utilsigtede forgiftninger og udvikling af resistens overfor midlerne."

Disse bestemmelser er problematiske, særligt når det gælder landbrug og fødevarer virksomheder. Såfremt der kun må udlægges indikatorblotte i foderstationerne, så vil der – på landbrug, være rigtigt mange rotter på ejendommen, når bekæmperen finder bidemærker i indikatorblokken. Er der derimod bidemærker i en gift-blok, så er bekæmpelsen allerede påbegyndt, og man kan bedre komme rotterne til livs – og på den lange bane bruge mindre gift, end hvis man skal intensivere bekæmpelsen, når rottetilholdet opdages.

Dato: 28. juni 2016

Sags ID: SAG-2013-03878
Dok. ID: 2218065

E-mail: NSV@kl.dk
Direkte: 3370 3408

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 4

Vedr. fødevarevirksomheder, så er det måske allerede for sent at holde rotterne fra døren, når der er observeret bidemærker i en indikationsblok. Virksomhedsindehaveren har jo ikke adgang til foderstationen, og har derfor ikke mulighed for at tilkalde bekæmpelsesfirmaet, når der konstateres bidemærker i indikatorblokken, og kan det være for sent at undgå, at rotterne også kommer ind i virksomheden. Det er omkostningsfuldt for fødevarevirksomheder at blive invaderet af rotter, uanset om det er store fødevarevirksomheder, eller om det er den lille pizzamand eller den lokale håndværksbager.

Kapitel 5. "Formulering og pakninger....."

Der står at midler baseret på alphachloralose, kun må benyttes indendørs og skal anbringes i aflåse foderstationer. Det er også de eneste gifte som private må bruge og som kan købes i alle supermarkeder, grovvarereselskaber mv.. Spørgsmålet er hvordan private kan efterleve denne regl, når der ikke sælges aflåslige foderstationer hertil i supermarkederne.

Kapitel 6. "Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse....."

I første afsnit fremgår det, at Miljøstyrelsen fastsætter en række specifikke vilkår til anvendelse af midlerne, disse specifikke vilkår stemmer ikke overens med kommunernes forpligtigelse nr. 1: bekæmpe rotter effektivt.

Jf. rottebekendtgørelsen § 1 skal kommunerne sikre at der sker en effektiv rottebekæmpelse, det fremgår endvidere i Naturstyrelsens vejledning afsnit 3.1: " Den kommunale forpligtelse til at bekæmpe rotter skal ske overalt i kommunens geografiske område, når der enten ved det kommunale tilsyn eller efter anmeldelse fra borgerne konstateres forekomst af rotter". I Naturstyrelsens vejledning afsnit T3.2 fremgår det igen, at kommunerne skal udfører en "effektiv" bekæmpelse af rotter.

Naturstyrelsen slå endvidere fast i deres vejledning, afsnit T3.2.1, at " Selvom forebyggelse af rotter som nævnt har fået en mere fremtrædende rolle i den moderne rottebekæmpelse, er den traditionelle udlægning af antikoagulanter dog stadig vigtig, idet effektiv bekæmpelse af især store rotteforekomster i by- eller landzone normalt kun kan lade sig gøre, hvis der anvendes antikoagulerende midler."

I afsnittet "i og omkring bygninger" fremgår det, at døde rotter skal eftersøges 2 gange ugentligt eller efter behov. I Naturstyrelsens vejledning, afsnit 5.1.1, fremgår det, at bekæmperen ved efterfølgende besøg skal indsamle døde rotter, der er ikke afsat eksakt tidsinterval på indsamlingen.

I afsnittet om anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af midler med alphachloralose, er der opsat regler for, at musegiften kun må anvendes indendørs samt at giften skal anbringes i aflåste foderstationer. Det fremgår ikke hvordan håndhævelsen/tilsynet af disse regler skal ske.

Med venlig hilsen

Nina Svaneberg

Dato: 28. juni 2016

Sags ID: SAG-2013-03878

Dok. ID: 2218065

E-mail: NSV@kl.dk

Direkte: 3370 3408

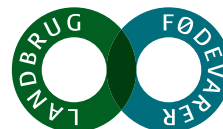
Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 4 af 4

Miljøstyrelsen

Att: mst@mst.dk og Søren Mark Jensen (soemj@mst.dk)

J. nr. MST-679-00341

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000

F +45 3339 4141

E info@lf.dk

W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Bemærkninger til høring af udkast til vurderingsvejledning for kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Vi vil gerne sige tak for muligheden for at afgive bemærkninger til høring af udkast til vurderingsvejledning for kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler.

L&F anerkender behovet for at reducere forekomsten af sekundær forgiftning fra ophobning af antikoagulanter i rovfugle og andre dyr. L&F vil dog udtrykke stor bekymring for, at der indføres et nationalt forbud mod at anvende antikoagulanter til permanent bekæmpelse mod mus og rotter på nuværende tidspunkt. Det anerkendes internationalt, at der i øjeblikket ikke findes effektive og konkurrencedygtige alternativer på markedet, der kan erstatte brugen af antikoagulanter. Det er derfor afgørende, at der er konkurrencedygtige effektive alternativer på markedet, før der indføres anvendelsesbegrænsninger på brugen af antikoagulanter.

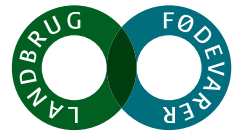
Det danske fødevarerhverv er anerkendt for det høje fødevarer sikkerhedsniveau, og det er et afgørende fundament for eksporten af fødevarer til hele verden. Det høje niveau af fødevarer sikkerhed er resultatet af en intens indsats i hele værdikæden, herunder en mangeårig vedvarende effektiv bekæmpelse af mus og rotter. Forekomsten af mus og rotter i nærheden af mennesker, husdyr, fødevarer, mv. kan medføre ødelæggelser og alvorlig fare for overførsel af sygdomme, som fx salmonella og campylobacter. Den permanente bekæmpelse med antikoagulanter foretages i dag med det formål at reducere den løbende bestand af mus og rotter og derigennem minimere risikoen for indtrængen af mus og rotter i landbrugs- og fødevarerproduktionen. Vi vil i den forbindelse særligt fremhæve æg- og fjerkræbranchen, der gennem en mangeårig indsats har formået at opbygge en salmonellafri produktion, og derfor er denne branche helt afhængig af en effektiv rottebekæmpelse. Indførelse af et forbud mod permanent bekæmpelse med antikoagulanter kan risikere at sætte denne indsats over styr, hvilket kan få katastrofale følger for vores fødevarer virksomheder, frø- og grovvareselskaber og særlig landbrugsproduktionen.

Det er L&F's klare opfattelse, at der er alt for mange uafklarede forhold til at et forbud mod permanent bekæmpelse kan gennemføres, og at de nuværende sikringsordninger med permanent forebyggelse i øjeblikket i hastigt tempo erstattes af langt mindre effektive og omkostningstunge løsninger.

Erhvervet er opmærksomt på, at det som udgangspunkt er kommunernes forpligtigelse at foretage en effektiv bekæmpelse af mus og rotter, og at sikringsordninger, som sådan burde være overflødige. Realiteten er dog, at der fortsat er behov for sikringsordningerne af flere grunde, herunder at sikringsordningerne er et kundekrav hos mange kunder på eksportmarkederne og dermed indgår som krav i de kvalitetsstandarder, der skal opfyldes, og det faktum at kommunen

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 156 milliarder kroner årligt og med 169.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

kun bekæmper rotter. I fødevarerhvervet udgør mus en lige så stor risiko for overførsel af sygdomme.

L&F ser flere veje til at opnå en mere effektiv bekæmpelse med reduceret forbrug af gift, men det er afgørende at det skal ske med en længere tidshorizont. L&F vil derfor kraftigt opfordre Miljøstyrelsen til at udskyde beslutningen om at indføre forbud mod permanent bekæmpelse med antikoagulanter indtil der er udviklet effektive og konkurrencedygtige alternativer på markedet, der kan erstatte/reducere brugen af antikoagulanter. Eller alternativt at kravet udskydes for Fødevarerhvervet med baggrund i de særlige udfordringer, som dette erhverv har med mus og rotter. Vi vil i mellemtiden opfordre Miljøstyrelsen til i samarbejde med Naturstyrelsen at nedsætte en arbejdsgruppe, der i fællesskab skal fastlægges en strategi for hvordan brugen af antikoagulanter kan reduceres og erstattes af andre alternativer, så det sker i et tempo, der sikrer, at det fortsat er muligt at foretage en effektiv bekæmpelse af mus og rotter uden at fødevarer sikkerheden sættes over styr.

Såfremt det ikke er muligt at udskyde beslutningen om at indføre forbud mod permanent bekæmpelse, ønsker L&F, at der indføres en model, der tager højde for de særlige udfordringer, som især primærproduktionen har med den løbende og naturlig forekomst af mus og rotter, hvor selve produktionsformen betyder, at der ikke kan skærmes effektivt af for mus og rotter, og hvor der er behov for en længere og vedvarende bekæmpelse, der kan fastholde det nuværende omkostningsniveau.

L&F har foretaget et nabotjek af en række lande omkring Danmark for at afdække, hvordan udfordringen med de nye restriktioner håndteres i andre lande. I Tyskland, Holland, Sverige, Finland og England har man valgt at løse udfordringen ved udbyde korte kurser til landmænd, hvorefter de betragtes på lige fod som professionelle bekæmpere, og dermed selv kan stå for bekæmpelsen af mus og rotter på deres ejendom. I Norge gør landmændene fortsat brug af sikringsordninger, men her kommer bekæmperne rutinemæssigt 4/6/8 gange om året afhængig af, hvilken produktion/ behov de har for bekæmpelse.

Det er derfor et nationalt særkrav, at Danmark har besluttet, at bekæmpelsen skal foretages af autoriserede bekæmpere. Derfor vil vi konkret foreslå:

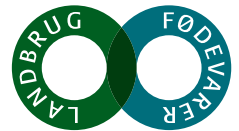
At det danske særkrav om, at der skal anvendes autoriserede bekæmpere kan godtgøre at landmanden/ virksomhedsejeren løbende selv kan foretage bekæmpelsen under vejledning af bekæmperen. En sådan løsning skal sikre, at bekæmperen kan fortsætte med 4-6 årlige tilsyn, og landmanden kan i den mellemliggende periode under vejledning fra bekæmperen foretage de nødvendige tiltag.

Alternativt ønsker vi, at der indføres tilsvarende vilkår i Danmark, som i de øvrige lande, hvor gennemførelsen af et kortere kursus af få timers varighed, evt. et on-line kursus giver mulighed for at bekæmpelsen kan foretages på lige fod med de autoriserede bekæmpere.

Konkrete kommentarer til godkendelsesvejledningen

Derudover har vi en række konkrete kommentarer til selve godkendelsesvejledningen:

- I indledningen til vejledningen står der, at Miljøstyrelsen i forbindelse med godkendelsen fastlægger en række vilkår for anvendelsen og brugen af midlerne, herunder vilkår om hvem der må bruge midlerne, hvor, hvordan, kontrol, tilsyn mv. Men det er vores erfaring, at mange af de

forhold fastlægges i EU-godkendelseslandet, og derfor bidrager formuleringen i vejledningen til klarhed omkring denne praksis. Der er behov for, at det bliver præciseret, hvad Miljøstyrelsen fastlægger af vilkår, og hvilke Miljøstyrelsen ikke kan ændre på, fordi de er fastlagt af godkendelseslandet.

- I indledningen henvises der til et bilag med eksempler på produktetiketter, som ikke fremgår af høringsmaterialet.
- Der har siden 2011 løbende været foretaget godkendelser af midler på markedet. Det er uklart hvordan tidligere godkendte midler vil blive håndteret i forhold til en ny godkendelsesvejledning. L&F vil opfordre til, at der bliver besluttet en hurtigt justering af alle godkendelser, så det sikres at kravene er harmoniseret på tværs af produkterne.
- I afsnit 6 henvises til Naturstyrelsens resistensstrategi i vejledningen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Men i og med at Naturstyrelsen bekræfter, at der er sket en overimplementering i vejledningen af § 22, stk. 2 i Bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter” nr. 913 af 27. juni 2016, bør der i stedet henvises til selve bekendtgørelsen indtil vejledningen er justeret til.
- I forhold til vilkår for anvendelse i og omkring bygninger bør det præciseres at ejeren gerne selv må indsamle døde mus og rotter efter aftale med bekæmperen. Ligeledes bør det præciseres, at det kun er, når der er gift placeret i foderstationer, at ejeren ikke selv må tilse foderstationerne.
- Det er uklart, hvorvidt det er Naturstyrelsens vejledning om tilsyn der gælder eller om det er teksten på etiketterne der afgør tilsynshyppigheden, når der anvendes gift. Det skaber forvirring og sammenhængen mellem disse bør derfor præciseres i vilkår for anvendelse i og omkring bygninger.
- Der er uklart hvad dokumentation skal bestå af, hvis der anvendes gift længere end 10 meter væk fra bygningen. L&F foreslår, at besøgsrapporten fra bekæmpelsesfirmaet skal fungere som dokumentationsgrundlag. Dog mener L&F at kravet om en daglig kontrol skal justeres, så kontrollen enten kan foretages af andre end bekæmperen eller at den sker på baggrund af en faglig vurdering fra bekæmperen.

Afslutningsvis vil vi gentage vigtigheden af, at der snarest findes en løsning på den akutte udfordring fødevareerhvervet står i, hvor antikoagulanterne fjernes og erstattes af langt mindre effektive og omkostningstunge løsninger. Vi står gerne til rådighed for drøftelserne om ovenstående løsningsmodeller.

Med venlig hilsen

Trine Vig Tamstorf
Chefkonsulent

Team Veterinær & Økologi

D +4533394470
M +4530178872
E tvt@lf.dk

Udkast til Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Definitioner
3. Kategorier af aktivstoffer i kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler
4. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
5. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
6. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
7. Formuleringer og pakninger af kemiske rotte- og
8. Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante rotte- og musebekæmpelsesmidler
- 7 . Yderligere information

1. Indledning

De fleste godkendte rotte- og musegifte udgør ifølge EU's biocidforordning en såkaldt "uacceptabel risiko". Når de alligevel kan godkendes skyldes det, at der endnu ikke er udviklet andre alternative metoder til effektiv bekæmpelse af rotter og mus. Hertil kommer, at der findes en modgift (K-vitamin) imod de vigtigste kemiske bekæmpelsesmidler (antikoagulanter). Bekæmpelsen er vigtig, fordi forekomst af rotter og mus i nærheden af mennesker, husdyr, fødevarer mv kan medføre ødelæggelser og alvorlig fare for overførsel af sygdomme.

Uhensigtsmæssig brug af kemiske rotte- og musegifte kan have alvorlige konsekvenser for både miljøet og sundheden. Særligt er der en risiko for utilsigtet forgiftning af mennesker og forgiftning af andre dyr end rotter og mus. Det er derfor vigtigt, at have fokus på forebyggende foranstaltninger som f.eks. rengøring og oprydning, som altid bør foretages før kemiske bekæmpelsesmidler tages i anvendelse, ligesom alternative metoder bør overvejes med henblik på at begrænse brugen af kemiske bekæmpelsesmidler mest muligt. Det er ligeledes vigtigt at integrere risikobegrænsende foranstaltninger i godkendelsen af de kemiske bekæmpelsesmidler.

Denne vejledning beskriver rammerne for Miljøstyrelsens godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler i Danmark, og den forklarer hvilke anvendelsesområder og bekæmpelsesforanstaltninger godkendelserne dækker. Det er derfor relevant for private, autoriserede rottebekæmpere og producenter af de kemiske bekæmpelsesmidler at kende til vejledningen.

Der kan være enkelte rotte- og musebekæmpelsesmidler på det danske marked, som er godkendt inden disse rammer blev fastsat, og som derfor kan have tilknyttet andre vilkår end de beskrevne. Ved ændringer i godkendelserne af de pågældende midler, vil de blive omfattet af retningslinjerne i vurderingsvejledningen.

Hjemmelen til Miljøstyrelsens fastsættelse af regler for rotte- og musemidler findes først og fremmest i EU's biocidforordning¹ og bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen². I forbindelse med Miljøstyrelsens godkendelse af de enkelte midler fastlægger styrelsen en række vilkår for anvendelsen og brugen af midlerne. Herunder vilkår om hvem der må bruge midlerne, om hvor midlerne må bruges og i hvilken dosering, om hvordan udlægning og kontrol skal ske osv. Disse vilkår skal fremgå af den **etikette**, som producenterne sætter på produkterne (Se bilag med eksempler på produktetiketter).

¹ Forordning EC No. 528/2012.

² Bekendtgørelse nr. 151 af 18. februar 2014 med senere ændringer.

2. Definitioner

Antikoagulanter: Antikoagulanter er langsomt virkende gifte, som hæmmer blodets evne til at størkne (koagulere). Stofferne hindrer leveren i at danne stoffet "prothrombin", som er nødvendigt for blodets normale størkning. Forgiftede rotter og mus dør derfor af indre blødninger en lille uges tid efter, de har indtaget en dødelig dosis af giften.

Rodenticider: Kemiske midler til bekæmpelse af gnavere herunder rotter og mus.

Autoriserede bekæmpere: Personer som har bestået Naturstyrelsens autorisationskursus til rottebekæmpelse og er autoriserede af Naturstyrelsen til erhvervsmæssig rottebekæmpelse.

Private: Almindelige borgere, landmænd, jægere, jordejere og andre personer, som ikke er i besiddelse af gyldig autorisation i rottebekæmpelse.

Anvendelsesområde: Det sted hvor rotte- og musebekæmpelsesmidlerne må anvendes. Det kan f. eks. være en kloak, i en bygning eller omkring en bygning.

Vilkår for godkendelse af midlerne: De vilkår Miljøstyrelsen har fastsat som betingelse for at produktet må markedsføres og sælges i Danmark, herunder bl.a. krav til tekst på produkternes etikette.

Aflåste foderstationer: Foderstation af metal, træ eller plast, som man ikke kan åbnes uden brug af særlige redskaber.

I og omkring bygninger: Der menes her i og op til 10 meter fra boliger og andre bygninger, hvor mennesker opholder sig kontinuert eller periodisk, som anvendes til husdyr eller andre dyrehold eller til opbevaring af fødevarer, fodermaterialer eller andre organiske materialer, som kan tiltrække rotter og mus. Også teknikbygninger som transformatorstationer, kabelskabe, pumpestationer mv er omfattet. I særlige tilfælde kan afstandsbestemmelsen udvides, hvis kilden til rotterne findes længere væk.

Åbent land: Er marker, haver og lignende som er mere end 10 meter fra nærmeste bygning

Primær forgiftning: Når et dyr eller menneske spiser, indtager eller berører giften direkte med forgiftning til følge.

Sekundær forgiftning: Når et dyr æder et andet dyr, som har giftrester ophobet i sig, og derved selv bliver forgiftet og ophober giften.

3. Kategorier af aktivstoffer i kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Kemiske bekæmpelsesmidler til rotte- og musebekæmpelse kan inddeles i to kategorier: Midler med antikoagulante (blodfortyndende) aktivstoffer og midler med ikke-antikoagulante aktivstoffer. Derudover har EU godkendt visse gasser som rodenticider, men disse behandles ikke i denne vejledning.

Antikoagulante rodenticider

Antikoagulante rotte- og musebekæmpelsesmidler, der pt. er godkendt i Danmark kan opdeles i første-generations antikoagulanter (aktivstofferne: chlorofacinon og coumatetralyl) og anden-generations antikoagulanter (aktivstofferne: bromadiolon, difenacoum, brodifacoum, flocoumafen og difethialon).

Anden-generations antikoagulanter blev udviklet, da rotter udviklede resistens over for første-generations stofferne, og de er mere giftige end første-generations antikoagulanterne.

Antikoagulante rodenticider er langsomtvirkende gifte, der hæmmer blodets evne til at størkne (koagulere) Indtagelsen af antikoagulanter resulterer derfor i indre blødninger.

Antikoagulante stoffer virker på samme måde i langt de fleste dyr, og der er derfor en risiko for utilsigtet forgiftning af mennesker og af andre dyr end rotter og mus dyr, hvis de indtager giften direkte. Det kaldes "primær forgiftning".

Forgiftede rotter og mus dør af indre blødninger en lille uges tid efter, de har indtaget en dødelig dosis af giften.

Antikoagulanter er svært nedbrydelige i naturen og de kan ophobes gennem fødekæden. Dette gør sig især gældende for anden generations antikoagulanterne.

Disse egenskaber ved antikoagulanter resulterer i en risiko for at bl.a. rovdyr og rovfugle i naturen kan blive forgiftede, når de æder rotter og mus, der har ædt gift. Når det sker, er der tale om "sekundær forgiftning".

Udlægning af antikoagulanter kan foregå på forskellige måder (traditionel udlægning eller intervaludlægning) afhængigt af, om der benyttes første eller anden generations antikoagulanter, og således at der både sikres effektiv bekæmpelse og reduktion af risikoen for sekundære forgiftninger af ikke mål-organismer. De nærmere bestemmelser herom fremgår af Naturstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (se afsnit 7. Yderligere information).

Ikke-antikoagulante rodenticider

Alphachloralose er for nuværende det eneste ikke-antikoagulante rodenticid, som er godkendt i Danmark, og det er kun godkendt til bekæmpelse af husmus indendørs. Det er ikke godkendt til udendørs bekæmpelse af mus, da der ikke har været ansøgt om godkendelse til denne brug. En sådan ansøgning vil skulle omfatte en række miljødata relateret til den udendørs anvendelse af aktivstoffet.

I mange år har det været anbefalet at benytte midler med alphachloralose ved temperaturer under 16 grader, men nyere formuleringer af alphachloralose-midler har også vist sig effektive ved stuetemperaturer. Når mus indtager ædegifte med alphachloralose bliver de bedøvede og deres stofskifte nedsættes markant. Derved nedsættes musenes kropstemperatur, hvorefter de dør.

Alphachloralose udgør ikke samme risiko for sekundær forgiftning af rovfugle og rovpattedyr som antikoagulanter, fordi det nedbrydes meget hurtigt og ikke ophobes i fødekæden.

Alphachloralose er dog akut giftigt for fugle, hvis det indtages direkte, og det kan også skade visse vandlevende organismer.

4. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere

Ved bekæmpelse af rotter og mus med kemiske midler, må der kun benyttes midler, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Desuden er der forskel på hvad professionelle og private må udføre af bekæmpelse.

Forebyggende anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler er ikke tilladt. Rotte- og musemidler må ikke udlægges forebyggende og gøres tilgængelige, hvor der ikke er konstateret forekomst af rotter og mus (med undtagelse af i **kloakker**). Forebyggende udlægning af antikoagulante giftstoffer er ikke tilladt, fordi det ville øge den samlede mængde af giftstofferne i miljøet og derved risikoen for utilsigtede forgiftninger og udvikling af resistens overfor midlerne.

Professionel bekæmpelse af rotter og mus

I Danmark er det kun autoriserede personer, som må foretage bekæmpelse af rotter og mus ved hjælp af antikoagulanter. Rottebekæmpelse er kommunernes ansvar, og kommunerne skal sikre, at forebyggelse og bekæmpelse gennemføres i overensstemmelse med bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (Bekendtgørelse nr. 1904 af 29. december **2015**) og med Naturstyrelsens tilhørende **vejledning**.

Den kommunale rottebekæmpelse foretages enten af kommunens egne folk eller af ansatte i et bekæmpelsesfirma, som kommunen har indgået kontrakt med. Private bekæmpelsesfirmaer **er ansvarlige for rottebekæmpelsen** på en ejendom, når de har indgået aftale om en sikringsordning på ejendommen.

For at opnå autorisation skal bekæmperne gennemføre et kursus og bestå en prøve i rottebekæmpelse, som Naturstyrelsen afholder.

Autorisationsbeviset giver tilladelse til at foretage erhvervsmæssig forebyggelse og bekæmpelse af rotter samt ret til at indkøbe, besidde og anvende kemiske midler indeholdende antikoagulanter til bekæmpelse af rotter og mus.

I Danmark er der pt. kun godkendt antikoagulante midler til kemisk bekæmpelse af rotter. Derudover kan der benyttes forskellige former for fælder, f.eks. elektroniske fælder og smækfælder.

Privates bekæmpelse af mus

Miljøstyrelsen giver ikke godkendelse til musemidler med antikoagulante aktivstoffer til privat brug.

Private kan foretage forebyggende foranstaltninger (lukke huller, rengøring mv) eller anvende fysiske fælder, ligesom der indendørs er mulighed for at anvende kemiske midler med alphachloralose som aktivstof.

5. Formuleringer og pakninger af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Rottegifte kan forekomme som ædegifte, **kontaktgifte**, drikkegifte eller som gasser, mens gifte mod mus **kun findes** som ædegifte. Midlerne kan fås i forskellige typer af pakninger f.eks. i "klar-til-brug foderkasser" eller i hele sække med større mængder af midlerne. Typen af pakning afhænger af produktets egenskaber og anvendelsen, f.eks. om der er tale om professionelle eller private brugere.

Ædegifte

Ædegifte findes oftest som kornbaserede giftformuleringer i form af blokke, pasta og korn. Produkterne skal indeholde et afskrækningsmiddel og et farvestof. Afskrækningsmidlet er typisk et bitterstof, som kan smages af mennesker og vil fraholde børn og andre fra at spise giften, mens farvestoffet gør giften let genkendeligt og kan fungere som advarsel.

Blokke og pasta holder sig bedre i fugtige omgivelser end de rå kornprodukter. Det skyldes dels et stort fedtindhold i produkterne, dels at de indeholder svampegifte, der nedsætter risikoen for mug- og skimmeldannelse. Indholdet af tilsætningsstoffer kan påvirke rotters og mus' lyst til at æde giften, og på steder hvor der findes rigeligt med alternative fødekilder, som f.eks. i fødevare- og landbrugsvirksomheder, er der risiko for, at ædegifte ikke virker tiltrækkende på rotter og mus.

Produkter baseret på antikoagulante aktivstoffer skal anbringes i aflåste foderstationer og må bruges i og omkring bygninger og i transportmidler. Desuden må produkter med antikoagulante aktivstoffer anbringes i **kloakker** uden brug af foderstation, hvis produktet er godkendt til denne brug.

Produkter baseret på alphachloralose må kun benyttes indendørs og skal anbringes i aflåste foderstationer.

Kontaktgifte

Træde- og kontaktgifte indeholder antikoagulante stoffer i højere koncentrationer end ædegiftene.

Midlerne kan være i form af f.eks. pulver eller skum, og de placeres i rotte- og musehuller/-gange eller andre steder, hvor dyrene færdes. Midlerne hæfter sig til dyrenes pels, hale og poter, når de passerer, og **dyrene får giften i sig, når de slikker og renser deres pels.**

En fordel ved kontaktgiftene er, at de virker selvom, der skulle være et stort udbud af føde, men pga. den høje koncentration af aktivstof samt placeringen og tilgængeligheden af giften, er der en øget risiko for utilsigtet forgiftning både af mennesker og andre dyr end rotter og mus og kontaminering af fødevarer.

Der findes ikke for nuværende godkendte træde- eller kontaktgifte på det danske marked.

Drikkegifte

Drikkegifte er farvede opløsninger af antikoagulante aktivstoffer. De kan med fordel anvendes, hvor der er rigeligt med føde, men ikke adgang til vand, som f.eks. på kornlagre.

Da den brune rotte skal have væske minimum 2 gange dagligt, vil drikkegifte ofte kunne anvendes, hvor ædegifte eventuelt svigter.

Der findes for nuværende ingen godkendte produkter på det danske marked med drikkegifte.

Gasningsmidler

Rotter kan også bekæmpes med en gasningsmetode, hvor giften indføres i rotters gangsystem. En fordel ved giftgasser er at de virker akut toksiske, og ikke medfører risiko for sekundære forgiftninger. Hidtil er der ikke godkendt gasningsmidler til brug for rottebekæmpelse i Danmark. Ved en eventuel godkendelse vil følge vilkår om at produktet kun må håndteres af autoriserede bekæmpere, som har bestået et særligt kursus i brugen af det pågældende middel, jf. Gasningsbekendtgørelsen (se afsnit 7. Yderligere information).

6. Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante bekæmpelsesmidler

Når Miljøstyrelsen godkender rotte- og musemidler med antikoagulante aktivstoffer fastsætter styrelsen samtidig en række specifikke vilkår til anvendelsen af midlerne. Disse vilkår skal fremgå af de etiketter som producenterne sætter på produkterne. Det er derfor vigtigt at pointere, at producenterne har pligt til nøje at følge den vejledning til etiketterne, som Miljøstyrelsens udarbejder i forbindelse med hver enkelt godkendelse. Overtrædelse heraf kan medføre straf.

Desuden skal Naturstyrelsens resistensstrategi være udgangspunktet, når professionelle bekæmpere vælger rottemidler til bekæmpelse på en given lokalitet (se evt. Naturstyrelsens **vejledning** om forebyggelse og bekæmpelse af rotter).

Bekæmpelsen skal tilpasses omfanget af rotte- og musebestanden det angrebne sted. Desuden skal hyppige tilsynsbesøg sikre, at antikoagulanterne kun benyttes, så længe der er påvist rotter eller mus på stedet. Kun i **kloakker** må der bekæmpes med antikoagulanter uden, at der forinden er konstateret rotter.

Rotte- og musemidler med antikoagulante aktivstoffer må kun besiddes af en autoriseret bekæmper. Midlerne skal være godkendt til anvendelse i Danmark ved en dansk godkendelse. Desuden skal midlerne være forsynet med en etiket på dansk. Det er ikke tilladt at udlevere midler til brug af eller opbevaring hos personer uden autorisation. Rotte- og musemidler skal som andre biocidmidler opbevares i den oprindelige (originale) emballage og med korrekt mærkning. Derudover skal midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt og under lås og utilgængeligt for børn. Midlerne må ikke opbevares sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Nedenfor beskrives nærmere en række vilkår som gælder for anvendelse og brug af bekæmpelsesmidler med antikoagulante aktivstoffer.

I og omkring bygninger

Da anvendelse af antikoagulante midler i og omkring bygninger kan give anledning til både primær og sekundær forgiftning, er der en række risikobegrænsende foranstaltninger og vilkår, som skal følges ved denne anvendelse.

Generelt må antikoagulante rotte- og musegifte kun anvendes i en afstand på op til 10 meter fra bygninger i form af boliger og andre bygninger, hvor mennesker opholder sig kontinuert eller periodisk, som anvendes til husdyr eller andre dyrehold eller til opbevaring af fødevarer, fodermaterialer eller andre organiske materialer, som kan tiltrække rotter og mus. Også teknikbygninger som transformatorstationer, kabelskabe, pumpestationer mv. er omfattet.

Desuden gælder følgende vilkår for anvendelsen "i og omkring bygninger":

- Der skal være påvist rotter eller **husmus** på stedet før gift udlægges.
- Midlerne skal anbringes i aflåste foderstationer, så mennesker og dyr udenfor målgruppen ikke kan komme i kontakt med giften.
- Maksimums og minimums doser af middel i de enkelte foderstationer og krav om afstand mellem udlægningssteder, som beskrevet på produktetiketten, skal overholdes.
- Foderstationerne skal påføres en tekst, hvoraf det fremgår, at der foregår bekæmpelse af rotter eller **husmus** i området, og hvordan man forholder sig i tilfælde af forgiftning. Det anbefales, at sætte bekæmperens kontaktoplysninger på foderstationerne også.
- For at kunne foretage den rette dosering af udlægning af gift og for at reducere faren for sekundær forgiftning af rovfugle og rovdyr skal den autoriserede bekæmper føre tilsyn i overensstemmelse med Naturstyrelsens vejledning vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter.
- Døde rotter skal eftersøges to gange ugentligt eller efter behov. Af hensyn til smittefaren skal man bruge handsker ved kontakt med døde rotter og deres efterladenskaber.
- Døde mus og rotter bortskaffes som dagrenovation.
- Giftrester og emballage skal afleveres til den kommunale affaldsordning som farligt affald.
- Midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, under lås og utilgængeligt for børn
- Midlerne må ikke opbevares sammen med, eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Anvendelse af godkendte antikoagulanter udover 10 meter fra bygninger mv. kan komme på tale i særlige tilfælde, **hvor problemerne med rotter i og ved bygninger, i transportmidler eller kloakker skyldes forekomster af rotter i andre områder længere væk, som fungerer som kildeområder.** Det kan fx være i gadekær i landsbyer eller på lokaliteter i havneområder eller ved lossepladser, gylletanke mv., hvor kildeområderne ligger mere end 10 meter fra bygninger.

Også her må bekæmpelsen alene foretages af autoriserede bekæmpere og vilkårene for bekæmpelse er de samme som beskrevet ovenfor skal følges. Desuden er der her krav om særlig dokumentation.

I disse særlige bekæmpelsessituationer er det vigtigt, at foderstationer er mærket med kontaktoplysninger om hvem der foretager bekæmpelsen" (f.eks. "X kommune foretager rottebekæmpelse" eller "Y firma foretager rottebekæmpelse for X kommune").

Det skal kunne dokumenteres, at der er:

- Rotter på stedet (fx fotos af huller, spor mv)
- Gennemført relevante foranstaltninger til forebyggelse
- Forsøgt bekæmpelse med ugiftige metoder uden disse har haft tilstrækkelig virkning
- Foretaget overvejelser om hvorvidt der er tale om et kildeområde for rotter, som giver problemer i og omkring bygninger i op til 10 meters afstand eller indenfor de andre godkendte anvendelsesområder (transportmidler, kloakker)
- Foretaget en vurdering af risikoen for forgiftning af ikke-målorganismer
- Etableret en kontrol og monitoringsplan (med bestemmelser om **daglig kontrol**, fjernelse af døde rotter samt fjernelse og bortskaffelse af giftstoffer efter endt bekæmpelse)

Disse foranstaltninger og overvejelser skal kunne dokumenteres ved en eventuel kontrol foretaget af kommunen.

Transportmidler (tog, skibe, lastbiler mv)

Her gælder samme vilkår som angivet ovenfor under ”i og omkring bygninger”. Dog må der ikke her foretages bekæmpelse udenfor transportmidlerne, med mindre der er tale om kildeområder, som beskrevet under bekæmpelse ”i og omkring bygninger”.

Kloak

Den brune rotte er det eneste pattedyr, der kan leve i kloakker. Der er derfor en ringe risiko for primær forgiftning af andre pattedyr ved anvendelse af midler med antikoagulanter i kloakker. Dog kan visse insekter som kakerlakker eventuelt spise rodenticider udlagt i kloak, men da disse insekter formodes at blive i kloakken er sekundære forgiftning via insekter ikke forventelig. Det er derfor ikke nødvendigt at have konstateret forekomst af rotter før der må bekæmpes i kloakker, ligesom det ikke er nødvendigt at anvende foderstationer i kloakker.

Afløbssystemer, stikledninger og brønde, der er defekte giver mulighed for, at rotter kan trænge op til overfladen og evt. videre op i boliger. Derfor kan brugen af rottemidler i kloakker i sjældne tilfælde være årsag til utilsigtet sekundær forgiftning.

Tremme- og spaltegulve i stalde opfattes i denne sammenhæng også som en form for kloakker, og bekæmpelse under et spaltegulv kan derfor ske efter de samme vilkår som i kloakker, og på en måde så det sikres at bekæmpelsesmidlet ikke skylles ud med husdyrenes afføring og urin.

Følgende risikobegrænsende foranstaltninger skal følges ved anvendelse i kloakker.

- Midlet skal fastgøres i kloakken, så det ikke kan skylles væk.
- Findes der døde rotter over kloakniveau skal de straks bortskaffes med dagrenovation af hensyn til faren for sekundær forgiftning af rovfugle og rovdyr.
- Midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, og under lås og utilgængeligt for børn
- Midlerne må ikke opbevares sammen med, eller i nærheden af, levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Anvendelsesområde og vilkår for anvendelse af midler med alphachloralose

Der findes godkendte musemidler med alphachloralose til indvendig anvendelse. Hidtil har Miljøstyrelsen ikke modtaget ansøgninger fra producenter vedrørende udendørs anvendelse.

Midler med alphachloralose kan godkendes til private, professionelle eller både private og professionelle brugere.

Vilkår for anvendelse af musemidler med alphachloralose:

- Midler baseret på alphachloralose må kun benyttes indendørs.
- Midlerne skal anbringes i aflåste foderstationer, så mennesker og dyr udenfor målgruppen ikke kan komme i kontakt med giften.
- Bestemmelser vedrørende dosering og afstand mellem udlægningssteder skal overholdes.
- Døde mus og rotter skal bortskaffes med dagrenovation, mens giftrester og emballage skal bortskaffes som farligt affald.
- Desuden gælder en række forhold for opbevaringen af midlerne. Midlerne skal opbevares utilgængeligt for børn. Endvidere må midlerne ikke opbevares sammen med fødevarer, drikkevarer, lægemidler og foderstoffer.

7. Yderligere information

Miljøstyrelsens information til virksomheder om biocider

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/biocider/>

Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddeldatabase

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/bekaempelsesmiddeldatabase>

EU-forordningen om biocidholdige produkter

<http://echa.europa.eu/da/regulations/biocidal-products-regulation>

Det Europæiske Kemikalie Agentur informerer om Biocidforordningen

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/biocider/hjaelp-til-ansoegning/identificer-dine-pligter/det-europaeiske-kemikalieagentur-echa/>

Bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler, BEK nr. 1750 af 14/12/2015

Bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, **BEK nr.696 af 26/06/2012** (med senere ændringer)

Bekendtgørelse om gasning i forbindelse med skadedyrsbekæmpelse, BEK nr. 1751 af 14/12/2015

Vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, Naturstyrelsen 2015

http://naturstyrelsen.dk/media/133463/vejledning-om-forebyggelse-og-bekaempelse-af-rotter-februar-2015_printversion.pdf

Autorisationskursus i rottebekæmpelse

Naturstyrelsen afholder **et** autorisationskursus i rottebekæmpelse. Autorisationsbeviset giver tilladelse til at foretage erhvervsmæssig forebyggelse og bekæmpelse af rotter, samt indkøbe, besidde og anvende kemiske midler til bekæmpelse af rotter og mus.

Høring vedr. vurderingsvejledning til godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Det er prisværdigt, at myndighederne har begrænset ikke-autoriserede personers mulighed for at anskaffe og anvende giftstoffer med antikoagulant virkning til bekæmpelsen af gnaverne efter det er blevet dokumenteret, at der sker en massiv forgiftning af rovdyr, rovfugle og andre småpattedyr med rotte- og musegifte.

Den nye vejledning til godkendelse af midler til kemisk bekæmpelse af rotter og mus og et generelt øget fokus på forebyggelse og ikke-kemiske bekæmpelsesmetoder vurderes at være endnu et positivt tiltag, men som teksten i høringsmaterialet foreligger, er det tvivlsomt, at der vil ske en nævneværdig reduktion i eksponeringsrisikoen for ikke-måldyr.

Afstande til bygninger

Den seneste forskningsprojekt fra Aarhus Universitet - publiceret af MST selv – viste, at den kemisk bekæmpelse af rotter i og omkring bygninger sandsynligvis medfører, at alle rovdyr - og formentlig alle rovfugle - eksponeres for gnavere, der er forgiftet med antikoagulante rodenticider. Den sekundære eksponering af ikke-måldyrene sker ikke fordi giftene anvendes i stor afstand fra bygningerne, men snarere fordi de forgiftede gnavere spreder sig fra giftkilderne inden de ædes af rovdyr og -fugle. Derfor er der næppe betydning for risikoen for sekundær forgiftning af rovdyr og rovfugle, om giftene anvendes 2, 10, 20 eller 60 meter fra bygninger.

- Al brug af antikoagulanter uden for bygninger bør underlægges restriktioner, fx med krav om dokumentation for nødvendigheden af al kemisk bekæmpelse uden for bygninger.

Brug af antikoagulante rodenticider ved tekniske bygninger

Alt andet lige har begrænsning af brugen af giftstofferne i større afstand fra bygninger, fx i skov og juletræer, medført et reduceret eksponeringsniveau for rovdyr og andre ikke-måldyrene. Brug af antikoagulanter ved tekniske bygninger (transformatorstationer, kabelskabe, pumpestationer, mv.) i det åbne land må forventes at medføre spredning af giftene til ikke-måldyr i 'naturområder', hvor eksponeringen ellers er blevet begrænset med ophøret af brug af antikoagulanter i skov, juletræer, mv.

- Der bør være restriktive krav om forebyggelse og brug af ikke-kemiske bekæmpelsesmetoder før antikoagulanter kommer i anvendelse ved tekniske bygninger uden for by- og industriområder.
- Der bør være dokumentationskrav om nødvendigheden af brug af antikoagulanter ved tekniske bygninger uden for by- og industriområder, fx dokumentationskrav som ved brug af disse midler mere end 10m fra bygninger.

Ang. indsamling af døde måldyr

Døde rotter skal eftersøges to gange pr. uge. Det er uklart om døde husmus også skal eftersøges og indsamles. Der er blot angivet retningslinjer for, hvordan døde mus skal bortskaffes.

Brug af antikoagulanter mere end 10m fra bygninger

Som kravene til dokumentation for nødvendigheden af kemisk bekæmpelse mere end 10m fra bygninger er beskrevet i høringsmaterialet, synes der at være en åben ladeport af muligheder for alligevel at anvende gift i større afstand fra bygninger.

- Det skal defineres objektive kriterier til at vurdere om kildeområde for rotterne er mere end 10m fra bygninger og nødvendigheden at bruge kemisk bekæmpelse mere end 10m fra bygninger.
- De objektive kriterier og vejledningen bør også inkludere metoder til vurdering af risikoen for forgiftning af ikke-måldyr, især rovdyr og rovfugle.
- Oplysninger om bekæmpelsen mere end 10m fra bygninger bør registreres systematisk af bekæmpere, kommuner eller NST/SVANA, så det er muligt at evaluere i hvilket omfang denne undtagelse tages i brug, og hvor succesfuld undtagelserne har været.

En ekstra kommentar til en alternativ ikke-kemiske bekæmpelsesmetodes

Hvis målet med de seneste års ændringer i godkendelse og brug af antikoagulante rodenticider er at reducere risikoen for negativ påvirkning af bestandsstatus for ikke-måldyr ved rotte- og musebekæmpelsen, er en evt. øget brug af dræbende fælder ikke en uproblematisk løsning. Brug af dræbende fælder resulterer også i drab på ikke-måldyr, fx brud, lækat, fredede padder og krybdyr, andre gnavere. Bifangst af fugle og egern er også registreret i automatisk dræbende fælder, der kan fange flere dyr ad gange/mellem tilsyn. Status for især rovdyrbestandene, der lever i lave tætheder, er meget følsom overfor øget mortalitet.

- Myndighederne bør tage stilling til interessekonflikte mellem beskyttelsen af bestande af ikke-måldyr og brug af dræbende fælder.

Venlig hilsen

Morten Elmeros

Morten Elmeros | Seniorrådgiver | Tel.: 8715 8916 | Mobil: 2073 1575 | E: elm@bios.au.dk
Institut for Bioscience - Kalø | Faunaøkologi | Aarhus Universitet | Grenåvej 14 | DK-8410 Rønne | <http://bios.au.dk>

Udkast til Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Definitioner
3. Kategorier af aktivstoffer i kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler
4. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
5. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
6. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere
7. Formuleringer og pakninger af kemiske rotte- og
8. Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante rotte- og musebekæmpelsesmidler
- 7 . Yderligere information

1. Indledning

De fleste godkendte rotte- og musegifte udgør ifølge EU's biocidforordning en såkaldt "uacceptabel risiko". Når de alligevel kan godkendes skyldes det, at der endnu ikke er udviklet andre alternative metoder til effektiv bekæmpelse af rotter og mus. Hertil kommer, at der findes en modgift (K-vitamin) imod de vigtigste kemiske bekæmpelsesmidler (antikoagulanter). Bekæmpelsen er vigtig, fordi forekomst af rotter og mus i nærheden af mennesker, husdyr, fødevarer mv kan medføre ødelæggelser og alvorlig fare for overførsel af sygdomme.

Uhensigtsmæssig brug af kemiske rotte- og musegifte kan have alvorlige konsekvenser for både miljøet og sundheden. Særligt er der en risiko for utilsigtet forgiftning af mennesker og forgiftning af andre dyr end rotter og mus. Det er derfor vigtigt, at have fokus på forebyggende foranstaltninger som f.eks. rengøring og oprydning, som altid bør foretages før kemiske bekæmpelsesmidler tages i anvendelse, ligesom alternative metoder bør overvejes med henblik på at begrænse brugen af kemiske bekæmpelsesmidler mest muligt. Det er ligeledes vigtigt at integrere risikobegrænsende foranstaltninger i godkendelsen af de kemiske bekæmpelsesmidler.

Denne vejledning beskriver rammerne for Miljøstyrelsens godkendelse af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler i Danmark, og den forklarer hvilke anvendelsesområder og bekæmpelsesforanstaltninger godkendelserne dækker. Det er derfor relevant for private, autoriserede rottebekæmpere og producenter af de kemiske bekæmpelsesmidler at kende til vejledningen.

Der kan være enkelte rotte- og musebekæmpelsesmidler på det danske marked, som er godkendt inden disse rammer blev fastsat, og som derfor kan have tilknyttet andre vilkår end de beskrevne. Ved ændringer i godkendelserne af de pågældende midler, vil de blive omfattet af retningslinjerne i vurderingsvejledningen.

Hjemmelen til Miljøstyrelsens fastsættelse af regler for rotte- og musemidler findes først og fremmest i EU's biocidforordning¹ og bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen². I forbindelse med Miljøstyrelsens godkendelse af de enkelte midler fastlægger styrelsen en række vilkår for anvendelsen og brugen af midlerne. Herunder vilkår om hvem der må bruge midlerne, om hvor midlerne må bruges og i hvilken dosering, om hvordan udlægning og kontrol skal ske osv. Disse vilkår skal fremgå af den etikette, som producenterne sætter på produkterne (Se bilag med eksempler på produktetiketter).

¹ Forordning EC No. 528/2012.

² Bekendtgørelse nr. 151 af 18. februar 2014 med senere ændringer.

2. Definitioner

Antikoagulanter: Antikoagulanter er langsomt virkende gifte, som hæmmer blodets evne til at størkne (koagulere). Stofferne hindrer leveren i at danne stoffet "prothrombin", som er nødvendigt for blodets normale størkning. Forgiftede rotter og mus dør derfor af indre blødninger en lille uges tid efter, de har indtaget en dødelig dosis af giften.

Rodenticider: Kemiske midler til bekæmpelse af gnavere herunder rotter og mus.

Autoriserede bekæmpere: Personer som har bestået Naturstyrelsens autorisationskursus til rottebekæmpelse og er autoriserede af Naturstyrelsen til erhvervsmæssig rottebekæmpelse.

Private: Almindelige borgere, landmænd, jægere, jordejere og andre personer, som ikke er i besiddelse af gyldig autorisation i rottebekæmpelse.

Anvendelsesområde: Det sted hvor rotte- og musebekæmpelsesmidlerne må anvendes. Det kan f. eks. være en kloak, i en bygning eller omkring en bygning.

Vilkår for godkendelse af midlerne: De vilkår Miljøstyrelsen har fastsat som betingelse for at produktet må markedsføres og sælges i Danmark, herunder bl.a. krav til tekst på produkternes etikette.

Aflåste foderstationer: Foderstation af metal, træ eller plast, som man ikke kan åbnes uden brug af særlige redskaber.

I og omkring bygninger: Der menes her i og op til 10 meter fra boliger og andre bygninger, hvor mennesker opholder sig kontinuert eller periodisk, som anvendes til husdyr eller andre dyrehold eller til opbevaring af fødevarer, fodermaterialer eller andre organiske materialer, som kan tiltrække rotter og mus. Også teknikbygninger som transformatorstationer, kabelskabe, pumpestationer mv er omfattet. I særlige tilfælde kan afstandsbestemmelsen udvides, hvis kilden til rotterne findes længere væk.

Åbent land: Er marker, haver og lignende som er mere end 10 meter fra nærmeste bygning

Primær forgiftning: Når et dyr eller menneske spiser, indtager eller berører giften direkte med forgiftning til følge.

Sekundær forgiftning: Når et dyr æder et andet dyr, som har giftrester ophobet i sig, og derved selv bliver forgiftet og ophober giften.

3. Kategorier af aktivstoffer i kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Kemiske bekæmpelsesmidler til rotte- og musebekæmpelse kan inddeles i to kategorier: Midler med antikoagulante (blodfortyndende) aktivstoffer og midler med ikke-antikoagulante aktivstoffer. Derudover har EU godkendt visse gasser som rodenticider, men disse behandles ikke i denne vejledning.

Antikoagulante rodenticider

Antikoagulante rotte- og musebekæmpelsesmidler, der pt. er godkendt i Danmark kan opdeles i første-generations antikoagulanter (aktivstofferne: chlorofacinon og coumatetralyl) og anden-generations antikoagulanter (aktivstofferne: bromadiolon, difenacoum, brodifacoum, flocoumafen og difethialon).

Anden-generations antikoagulanter blev udviklet, da rotter udviklede resistens over for første-generations stofferne, og de er mere giftige end første-generations antikoagulanterne.

Antikoagulante rodenticider er langsomtvirkende gifte, der hæmmer blodets evne til at størkne (koagulere) Indtagelsen af antikoagulanter resulterer derfor i indre blødninger.

Antikoagulante stoffer virker på samme måde i langt de fleste dyr, og der er derfor en risiko for utilsigtet forgiftning af mennesker og af andre dyr end rotter og mus dyr, hvis de indtager giften direkte. Det kaldes "primær forgiftning".

Forgiftede rotter og mus dør af indre blødninger en lille uges tid efter, de har indtaget en dødelig dosis af giften.

Antikoagulanter er svært nedbrydelige i naturen og de kan ophobes gennem fødekæden. Dette gør sig især gældende for anden generations antikoagulanterne.

Disse egenskaber ved antikoagulanter resulterer i en risiko for at bl.a. rovdyr og rovfugle i naturen kan blive forgiftede, når de æder rotter og mus, der har ædt gift. Når det sker, er der tale om "sekundær forgiftning".

Udlægning af antikoagulanter kan foregå på forskellige måder (traditionel udlægning eller intervaludlægning) afhængigt af, om der benyttes første eller anden generations antikoagulanter, og således at der både sikres effektiv bekæmpelse og reduktion af risikoen for sekundære forgiftninger af ikke mål-organismer. De nærmere bestemmelser herom fremgår af Naturstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (se afsnit 7. Yderligere information).

Ikke-antikoagulante rodenticider

Alphachloralose er for nuværende det eneste ikke-antikoagulante rodenticid, som er godkendt i Danmark, og det er kun godkendt til bekæmpelse af husmus indendørs. Det er ikke godkendt til udendørs bekæmpelse af mus, da der ikke har været ansøgt om godkendelse til denne brug. En sådan ansøgning skulle omfatte en række miljødata relateret til den udendørs anvendelse af aktivstoffet.

I mange år har det været anbefalet at benytte midler med alphachloralose ved temperaturer under 16 grader, men nyere formuleringer af alphachloralose-midler har også vist sig effektive ved stuetemperaturer. Når mus indtager ædegifte med alphachloralose bliver de bedøvede og deres stofskifte nedsættes markant. Derved nedsættes musenes kropstemperatur, hvorefter de dør.

Alphachloralose udgør ikke samme risiko for sekundær forgiftning af rovfugle og rovpattedyr som antikoagulanter, fordi det nedbrydes meget hurtigt og ikke ophobes i fødekæden.

Alphachloralose er dog akut giftigt for fugle, hvis det indtages direkte, og det kan også skade visse vandlevende organismer.

4. Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere

Ved bekæmpelse af rotter og mus med kemiske midler, må der kun benyttes midler, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Desuden er der forskel på hvad professionelle og private må udføre af bekæmpelse.

Forebyggende anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler er ikke tilladt. Rotte- og musemidler må ikke udlægges forebyggende og gøres tilgængelige, hvor der ikke er konstateret forekomst af rotter og mus (med undtagelse af i kloakker). Forebyggende udlægning af antikoagulante giftstoffer er ikke tilladt, fordi det ville øge den samlede mængde af giftstofferne i miljøet og derved risikoen for utilsigtede forgiftninger og udvikling af resistens overfor midlerne.

Professionel bekæmpelse af rotter og mus

I Danmark er det kun autoriserede personer, som må foretage bekæmpelse af rotter og mus ved hjælp af antikoagulanter. Rottebekæmpelse er kommunernes ansvar, og kommunerne skal sikre, at forebyggelse og bekæmpelse gennemføres i overensstemmelse med bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (Bekendtgørelse nr. 1904 af 29. december 2015) og med Naturstyrelsens tilhørende vejledning.

Den kommunale rottebekæmpelse foretages enten af kommunens egne folk eller af ansatte i et bekæmpelsesfirma, som kommunen har indgået kontrakt med. Private bekæmpelsesfirmaer er ansvarlige for rottebekæmpelsen på en ejendom, når de har indgået aftale om en sikringsordning på ejendommen.

For at opnå autorisation skal bekæmperne gennemføre et kursus og bestå en prøve i rottebekæmpelse, som Naturstyrelsen afholder.

Autorisationsbeviset giver tilladelse til at foretage erhvervsmæssig forebyggelse og bekæmpelse af rotter samt ret til at indkøbe, besidde og anvende kemiske midler indeholdende antikoagulanter til bekæmpelse af rotter og mus.

I Danmark er der pt. kun godkendt antikoagulante midler til kemisk bekæmpelse af rotter. Derudover kan der benyttes forskellige former for fælder, f.eks. elektroniske fælder og smækfælder.

Privates bekæmpelse af mus

Miljøstyrelsen giver ikke godkendelse til musemidler med antikoagulante aktivstoffer til privat brug.

Private kan foretage forebyggende foranstaltninger (lukke huller, rengøring mv) eller anvende fysiske fælder, ligesom der indendørs er mulighed for at anvende kemiske midler med alphachloralose som aktivstof.

5. Formuleringer og pakninger af kemiske rotte- og musebekæmpelsesmidler

Rottegifte kan forekomme som ædegifte, kontaktgifte, drikkegifte eller som gasser, mens gifte mod mus kun findes som ædegifte. Midlerne kan fås i forskellige typer af pakninger f.eks. i "klar-til-brug foderkasser" eller i hele sække med større mængder af midlerne. Typen af pakning afhænger af produktets egenskaber og anvendelsen, f.eks. om der er tale om professionelle eller private brugere.

Ædegifte

Ædegifte findes oftest som kornbaserede giftformuleringer i form af blokke, pasta og korn. Produkterne skal indeholde et afskrækningsmiddel og et farvestof. Afskrækningsmidlet er typisk et bitterstof, som kan smages af mennesker og vil fraholde børn og andre fra at spise giften, mens farvestoffet gør giften let genkendeligt og kan fungere som advarsel.

Blokke og pasta holder sig bedre i fugtige omgivelser end de rå kornprodukter. Det skyldes dels et stort fedtindhold i produkterne, dels at de indeholder svampegifte, der nedsætter risikoen for mug- og skimmeldannelse. Indholdet af tilsætningsstoffer kan påvirke rotters og mus' lyst til at æde giften, og på steder hvor der findes rigeligt med alternative fødekilder, som f.eks. i fødevare- og landbrugsvirksomheder, er der risiko for, at ædegifte ikke virker tiltrækkende på rotter og mus.

Produkter baseret på antikoagulante aktivstoffer skal anbringes i aflåste foderstationer og må bruges i og omkring bygninger og i transportmidler. Desuden må produkter med antikoagulante aktivstoffer anbringes i kloakker uden brug af foderstation, hvis produktet er godkendt til denne brug.

Produkter baseret på alphachloralose må kun benyttes indendørs og skal anbringes i aflåste foderstationer.

Kontaktgifte

Træde- og kontaktgifte indeholder antikoagulante stoffer i højere koncentrationer end ædegiftene.

Midlerne kan være i form af f.eks. pulver eller skum, og de placeres i rotte- og musehuller/-gange eller andre steder, hvor dyrene færdes. Midlerne hæfter sig til dyrenes pels, hale og poter, når de passerer, og dyrene får giften i sig, når de slikker og renser deres pels.

En fordel ved kontaktgiftene er, at de virker selvom, der skulle være et stort udbud af føde, men pga. den høje koncentration af aktivstof samt placeringen og tilgængeligheden af giften, er der en øget risiko for utilsigtet forgiftning både af mennesker og andre dyr end rotter og mus og kontaminering af fødevarer.

Der findes ikke for nuværende godkendte træde- eller kontaktgifte på det danske marked.

Drikkegifte

Drikkegifte er farvede opløsninger af antikoagulante aktivstoffer. De kan med fordel anvendes, hvor der er rigeligt med føde, men ikke adgang til vand, som f.eks. på kornlagre.

Da den brune rotte skal have væske minimum 2 gange dagligt, vil drikkegifte ofte kunne anvendes, hvor ædegifte eventuelt svigter.

Der findes for nuværende ingen godkendte produkter på det danske marked med drikkegifte.

Gasningsmidler

Rotter kan også bekæmpes med en gasningsmetode, hvor giften indføres i rotters gangsystem. En fordel ved giftgasser er at de virker akut toksiske, og ikke medfører risiko for sekundære forgiftninger. Hidtil er der ikke godkendt gasningsmidler til brug for rottebekæmpelse i Danmark. Ved en eventuel godkendelse vil følge vilkår om at produktet kun må håndteres af autoriserede bekæmpere, som har bestået et særligt kursus i brugen af det pågældende middel, jf. Gasningsbekendtgørelsen (se afsnit 7. Yderligere information).

6. Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante bekæmpelsesmidler

Når Miljøstyrelsen godkender rotte- og musemidler med antikoagulante aktivstoffer fastsætter styrelsen samtidig en række specifikke vilkår til anvendelsen af midlerne. Disse vilkår skal fremgå af de etiketter som producenterne sætter på produkterne. Det er derfor vigtigt at pointere, at producenterne har pligt til nøje at følge den vejledning til etiketterne, som Miljøstyrelsens udarbejder i forbindelse med hver enkelt godkendelse. Overtrædelse heraf kan medføre straf.

Desuden skal Naturstyrelsens resistensstrategi være udgangspunktet, når professionelle bekæmpere vælger rottemidler til bekæmpelse på en given lokalitet (se evt. Naturstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter).

Bekæmpelsen skal tilpasses omfanget af rotte- og musebestanden det angrebne sted. Desuden skal hyppige tilsynsbesøg sikre, at antikoagulanterne kun benyttes, så længe der er påvist rotter eller mus på stedet. Kun i kloakker der bekæmpes med antikoagulanter uden, at der forinden er konstateret rotter.

Rotte- og musemidler med antikoagulante aktivstoffer må kun besiddes af en autoriseret bekæmper. Midlerne skal være godkendt til anvendelse i Danmark ved en dansk godkendelse. Desuden skal midlerne være forsynet med en etiket på dansk. Det er ikke tilladt at udlevere midler til brug af eller opbevaring hos personer uden autorisation. Rotte- og musemidler skal som andre biocidmidler opbevares i den oprindelige (originale) emballage og med korrekt mærkning. Derudover skal midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt og under lås og utilgængeligt for børn. Midlerne må ikke opbevares sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Nedenfor beskrives nærmere en række vilkår som gælder for anvendelse og brug af bekæmpelsesmidler med antikoagulante aktivstoffer.

I og omkring bygninger

Da anvendelse af antikoagulante midler i og omkring bygninger kan give anledning til både primær og sekundær forgiftning, er der en række risikobegrænsende foranstaltninger og vilkår, som skal følges ved denne anvendelse.

Generelt må antikoagulante rotte- og musegifte kun anvendes i en afstand på op til 10 meter fra bygninger i form af boliger og andre bygninger, hvor mennesker opholder sig kontinuert eller periodisk, som anvendes til husdyr eller andre dyrehold eller til opbevaring af fødevarer, fodermaterialer eller andre organiske materialer, som kan tiltrække rotter og mus. Også teknikbygninger som transformatorstationer, kabelskabe, pumpestationer mv. er omfattet.

Desuden gælder følgende vilkår for anvendelsen "i og omkring bygninger":

- Der skal være påvist rotter eller husmus stedet før gift udlægges.
- Midlerne skal anbringes i aflåste foderstationer, så mennesker og dyr udenfor målgruppen ikke kan komme i kontakt med giften.
- Maksimums og minimums doser af middel i de enkelte foderstationer og krav om afstand mellem udlægningssteder, som beskrevet på produktetiketten, skal overholdes.
- Foderstationerne skal påføres en tekst, hvoraf det fremgår, at der foregår bekæmpelse af rotter eller husmus i området, og hvordan man forholder sig i tilfælde af forgiftning. Det anbefales, at sætte bekæmperens kontaktoplysninger på foderstationerne også.
- For at kunne foretage den rette dosering af udlægning af gift og for at reducere faren for sekundær forgiftning af rovfugle og rovdyr skal den autoriserede bekæmper føre tilsyn i overensstemmelse med Naturstyrelsens vejledning vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter.
- Døde rotter skal eftersøges to gange ugentligt eller efter behov. Af hensyn til smittefaren skal man bruge handsker ved kontakt med døde rotter og deres efterladenskaber.
- Døde mus og rotter bortskaffes som dagrenovation.
- Giftrester og emballage skal afleveres til den kommunale affaldsordning som farligt affald.
- Midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, under lås og utilgængeligt for børn
- Midlerne må ikke opbevares sammen med, eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Anvendelse af godkendte antikoagulanter udover 10 meter fra bygninger mv. kan komme på tale i særlige tilfælde, hvor problemerne med rotter i og ved bygninger, i transportmidler eller kloakker skyldes forekomster af rotter i andre områder længere væk, som fungerer som kildeområder. Det kan fx være i gadekær i landsbyer eller på lokaliteter i havneområder eller ved lossepladser, gylletanke mv., hvor kildeområderne ligger mere end 10 meter fra bygninger.

Også her må bekæmpelsen alene foretages af autoriserede bekæmpere og vilkårene for bekæmpelse er de samme som beskrevet ovenfor skal følges. Desuden er der her krav om særlig dokumentation.

I disse særlige bekæmpelsessituationer er det vigtigt, at foderstationer er mærket med kontaktoplysninger om hvem der foretager bekæmpelsen" (f.eks. "X kommune foretager rottebekæmpelse" eller "Y firma foretager rottebekæmpelse for X kommune").

Det skal kunne dokumenteres, at der er:

- Rotter på stedet (fx fotos af huller, spor mv)
- Gennemført relevante foranstaltninger til forebyggelse
- Forsøgt bekæmpelse med ugiftige metoder uden disse har haft tilstrækkelig virkning
- Foretaget overvejelser om hvorvidt der er tale om et kildeområde for rotter, som giver problemer i og omkring bygninger i op til 10 meters afstand eller indenfor de andre godkendte anvendelsesområder (transportmidler, kloakker)
- Foretaget en vurdering af risikoen for forgiftning af ikke-målorganismer
- Etableret en kontrol og monitoringsplan (med bestemmelser om daglig kontrol, fjernelse af døde rotter samt fjernelse og bortskaffelse af giftstoffer efter endt bekæmpelse)

Disse foranstaltninger og overvejelser skal kunne dokumenteres ved en eventuel kontrol foretaget af kommunen.

Transportmidler (tog, skibe, lastbiler mv)

Her gælder samme vilkår som angivet ovenfor under "i og omkring bygninger". Dog må der ikke her foretages bekæmpelse udenfor transportmidlerne, med mindre der er tale om kildeområder, som beskrevet under bekæmpelse "i og omkring bygninger".

Kloak

Den brune rotte er det eneste pattedyr, der kan leve i kloakker. Der er derfor en ringe risiko for primær forgiftning af andre pattedyr ved anvendelse af midler med antikoagulanter i kloakker. Dog kan visse insekter som kakerlakker eventuelt spise rodenticider udlagt i kloak, men da disse insekter formodes at blive i kloakken er sekundære forgiftning via insekter ikke forventelig. Det er derfor ikke nødvendigt at have konstateret forekomst af rotter før der må bekæmpes i kloakker, ligesom det ikke er nødvendigt at anvende foderstationer i kloakker.

Afløbssystemer, stikledninger og brønde, der er defekte giver mulighed for, at rotter kan trænge op til overfladen og evt. videre op i boliger. Derfor kan brugen af rottemidler i kloakker i sjældne tilfælde være årsag til utilsigtet sekundær forgiftning.

Tremme- og spaltegulve i stalde opfattes i denne sammenhæng også som en form for kloakker, og bekæmpelse under et spaltegulv kan derfor ske efter de samme vilkår som i kloakker, og på en måde så det sikres at bekæmpelsesmidlet ikke skylles ud med husdyrenes afføring og urin.

Følgende risikobegrænsende foranstaltninger skal følges ved anvendelse i kloakker.

- Midlet skal fastgøres i kloakken, så det ikke kan skylles væk.
- Findes der døde rotter over kloakniveau skal de straks bortskaffes med dagrenovation af hensyn til faren for sekundær forgiftning af rovfugle og rovdyr.
- Midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, og under lås og utilgængeligt for børn
- Midlerne må ikke opbevares sammen med, eller i nærheden af, levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler og lignende.

Anvendelsesområde og vilkår for anvendelse af midler med alphachloralose

Der findes godkendte musemidler med alphachloralose til indvendig anvendelse. Hidtil har Miljøstyrelsen ikke modtaget ansøgninger fra producenter vedrørende udendørs anvendelse.

Midler med alphachloralose kan godkendes til private, professionelle eller både private og professionelle brugere.

Vilkår for anvendelse af musemidler med alphachloralose:

- Midler baseret på alphachloralose må kun benyttes indendørs.
- Midlerne skal anbringes i aflåste foderstationer, så mennesker og dyr udenfor målgruppen ikke kan komme i kontakt med giften.
- Bestemmelser vedrørende dosering og afstand mellem udlægningssteder skal overholdes.
- Døde mus og rotter skal bortskaffes med dagrenovation, mens giftrester og emballage skal bortskaffes som farligt affald.
- Desuden gælder en række forhold for opbevaringen af midlerne. Midlerne skal opbevares utilgængeligt for børn. Endvidere må midlerne ikke opbevares sammen med fødevarer, drikkevarer, lægemidler og foderstoffer.

7. Yderligere information

Miljøstyrelsens information til virksomheder om biocider

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/biocider/>

Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddeldatabase

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/bekaempelsesmiddeldatabase>

EU-forordningen om biocidholdige produkter

<http://echa.europa.eu/da/regulations/biocidal-products-regulation>

Det Europæiske Kemikalie Agentur informerer om Biocidforordningen

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/biocider/hjaelp-til-ansoegning/identificer-dine-pligter/det-europaeiske-kemikalieagentur-echa/>

Bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler, BEK nr. 1750 af 14/12/2015

Bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, BEK nr.696 af 26/06/2012 (med senere ændringer)

Bekendtgørelse om gasning i forbindelse med skadedyrsbekæmpelse, BEK nr. 1751 af 14/12/2015

Vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, Naturstyrelsen 2015

http://naturstyrelsen.dk/media/133463/vejledning-om-forebyggelse-og-bekaempelse-af-rotter-februar-2015_printversion.pdf

Autorisationskursus i rottebekæmpelse

Naturstyrelsen afholder et autorisationskursus i rottebekæmpelse. Autorisationsbeviset giver tilladelse til at foretage erhvervsmæssig forebyggelse og bekæmpelse af rotter, samt indkøbe, besidde og anvende kemiske midler til bekæmpelse af rotter og mus.

Den 18. juli 2016

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Høringsvar til udkast til vurderingsvejledning for kemiske rotte- og musemidler J. nr. MST-679-00341

Det må betegnes som et nyttigt initiativ med en vurderingsvejledning. Udkastet forekommer overskueligt og forståeligt. Der er dog enkelte punkter og sætninger, som kræver en kommentar.

Side 1:

Indholdsfortegnelse punkt 5 og 6 skal forsynes med den rette tekst jf. kapitelteksterne.

Kap. 6. Anvendelsesområder og vilkår for anvendelse af antikoagulante bekæmpelsesmidler

Side 8 øverst:

Sætningen "Foderstationerne skal påføres en tekst, hvoraf det fremgår, at der foregår bekæmpelse af rotter eller husmus i området" bør ordet "husmus" ændres til "mus", da halsbåndmus som mål dyr kan forekomme.

Side 8 lige over midten:

Sætningen "Døde rotter skal eftersøges to gange ugentligt eller efter behov." bør også indeholde ordet mus, således at den kommer til at lyde: "Døde rotter og mus skal eftersøges to gange ugentligt eller efter behov."

I denne sammenhæng ville det være nyttigt at nævne, at en ejendoms ejer (boligejer, landmand eller andet) eller anden for ejendommen ansvarlig person (f.eks. ejendomsinspektør, vicevært, driftsleder eller lignende) kan indsamle døde rotter og mus. For hele processen med at undgå sekundære forgiftninger er det vigtigt, at døde rotter og mus fjernes hurtigst muligt, og de nævnte personer er oftest dem, der i deres daglige arbejde har den nærmeste kontakt med lokaliteten for en bekæmpelse.

Side 7, 8 og side 9:

På disse sider forekommer sætningen "Midlerne opbevares miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, under lås og utilgængeligt for børn" eller en let omskrivning af denne tekst. Denne sætning forekommer for vidtgående, da det ikke er umiddelbart indlysende, at antikoagulerende midler opfylder betingelserne for at tilhøre "giftige bekæmpelsesmidler" eller "meget giftige bekæmpelsesmidler" i overensstemmelse med bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsens (BEK nr. 1750 af 14. december 2015) § 2, nr. 6 henholdsvis 7. Følger midlerne ikke disse definitioner, følger de heller ikke nævnte bekendtgørelses § 28, stk. 2, som er det eneste sted, hvor opbevaring under lås er påkrævet.

Side 8 nederst:

Sætningen "Forsøgt bekæmpelse med ugiftige metoder uden disse har haft tilstrækkelig virkning" er ret uklar med hensyn til for eksempel i hvor lang tid, det skal være forsøgt at bekæmpe måldyrene med ugiftige metoder, før giftige midler må tages i anvendelse.

Sætningen "Etableret en kontrol og monitoringsplan (med bestemmelser om daglig kontrol, fjernelse af døde rotter samt fjernelse og bortskaffelse af giftstoffer efter endt bekæmpelse)" forekommer alt for bombastisk, da der kræves daglig kontrol. Der savnes et sagligt belæg for at kræve daglig kontrol, hvilket indbefatter samtlige ugens dage. Hyppigheden af nødvendig kontrol kan variere betydeligt gennem en bekæmpelseskampagne og desuden afhænge af størrelsen af måldyrenes bestande samt lokale forhold på lokaliteten. Det anbefales derfor, at man i monitoringsplanen angiver den vurderede fornødne kontrol i det konkrete tilfælde.

Sætningen "Disse foranstaltninger og overvejelser skal kunne dokumenteres ved en eventuel kontrol foretaget af kommunen." Kommuner kan med eget personale foretage bekæmpelse, så det vil kunne forekomme, at man skal kontrollere og dokumentere over for sig selv som myndighed. Hvis der kun tænkes på tilfælde, hvor bekæmpelse foretages af et privat firma, bør det nævnes klart og tydeligt.

Side 9, nederste halvdel:

I sætningen "Der findes godkendte musemidler med alphachloralose til indvendig anvendelse." bør ordet "indvendig" erstattes af "indendørs". (Indvendig anvendelse formentlig at have mere tilknytning til medicin end bekæmpelse af skadedyr).

Med venlig hilsen

Jens Lodal

Konsulent for Aarhus Universitet, Agro, ved effektivitetsvurdering af bekæmpelsesmidler mod rotter og mus.

Virum den 21. juli 2016

Høringsvar vedrørende udkast til Miljøstyrelsens vurderingsvejledning for godkendelse af kemiske bekæmpelsesmidler til rotter og mus, J.nr. MST-679-00341

Weile-Skadedyrserådgivning skal indledningsvis hilse vurderingsvejledningen velkommen, da der længe har været behov for en nærmere gennemgang af de nye vilkår for anvendelse af rotte- og musemidler i Danmark.

Indholdsfortegnelse

Dele af indholdsfortegnelsen svarer ikke til overskrifterne i de enkelte afsnit og bør rettes.

Afsnit 2.

Definitioner

Der savnes en definition af **"forebyggende anvendelse"** jf. afsnit 4. På etiketterne til de godkendte midler benyttes udtrykket **"permanent bekæmpelse"**, og denne forskel kan give anledning til forvirring. Der bør vælges en entydig betegnelse, og det bør klart defineres, hvad der forstås ved enten "forebyggende bekæmpelse" eller "permanent bekæmpelse".

Der bør samtidig indføres en maksimumsgrænse for permanent bekæmpelse, f.eks. 35 dage. I modsat fald, bliver der udlagt gift i foderstationerne som hidtil, og intet vil være opnået. Formålet med en maksimumsgrænse for gifthanvendelse er at hindre yderligere resistensudvikling hos rotter og mus samt begrænse risikoen for sekundær forgiftning af rovfugle, ugler og mindre rovpattedyr. Antikoagulerende gift i foderstationer har sjældent den effekt på gnaverne, som det påstås fra de autoriserede personers side. Det der har den altafgørende virkning er sikring af bygninger og tilstødende omgivelser. Gifthanvendelse er en nødløsning, der ikke varigt indebærer forandringer i forebyggelsesmæssig henseende.

Endelig bør der indføres et enkelt og ikke bureaukratisk kontrolsystem til sikring af forbuddet mod permanent bekæmpelse. Vælger man ikke at indføre dette, vil det betyde, at de antikoagulerende gifte vil blive udlagt permanent - fuldstændig som hidtil.

Der savnes desuden en nærmere definition af begrebet **"indendørs"**, jf. afsnit 5, hvor der under afsnittet Ædegifte tales om at produkter, baseret på alphachloralose, kun må benyttes indendørs. Hvad skal der f.eks. til for, at man kan tale om en indendørs bekæmpelse? Er en halmlade, en maskinlade eller en løsdriftstald at betragte som "indendørs"?

"I og omkring bygninger" er et meget snævert begreb og tillader ikke, at man bekæmper rotter i det åbne land.

Autoriserede personer, der f.eks. skal foretage bekæmpelse på landbrugsejendomme, vil i tilfælde, hvor rotter befinder sig omkring stalde, bygninger, gylle tanke m.v., men længere ude end 10 meter, være henvist til den særlige procedure for kildeområder. Det vil næppe kunne fungere i bekæmpernes dagligdag, der ofte er presset p.g.a. mange anmeldelser, og som derfor ikke levner tid til særlige dokumentationsforanstaltninger.

En fastholdelse af 10 meters kravet vil derfor kunne betyde en ringere bekæmpelse på f.eks. landbrugsejendomme og stigende udgifter for kommunerne, da der vil skulle foretages mange flere besøg på de enkelte ejendomme, som følge af mangelfuld bekæmpelse i første omgang.

Den svenske Kemikalieinspektion opererer med et afstandskrav på 50 meter for rotter og 10 meter for mus, jf. (<http://www.kemi.se/hitta-direkt/bekampningsmedel/biocidprodukter/vanliga-typer-av-biocidprodukter/bekampning-av-rattor-och-moss>). Dette afstandskrav bør også indføres i Danmark, da det bedre afspejler virkeligheden, og giver de autoriserede personer mulighed for at bekæmpe rotter mere effektivt på steder, hvor rotterne holder til i og omkring bygninger. Rotter på landbrugsejendomme er således ikke blot inde i driftsbygningerne men ofte ude omkring disse, f.eks. i stendynger, halm- og materialeoplag m.v., der ofte kan ligge indenfor en 50 meters radius.

Afsnit 3.

Ikke-antikoagulante rodenticider

I 2. afsnit siges det, at alphachloralose ikke "udgør samme risiko for sekundær forgiftning af rovfugle og rovpattedyr som antikoagulanter, fordi det nedbrydes meget hurtigt og ikke ophobes i fødekæden." Denne udtalelse bør nok modereres lidt, da alphachloralose næppe kan give sekundær forgiftning.

Afsnit 4.

Bekæmpelse af rotter og mus af professionelle og private brugere

Der opereres med et begreb "**professionelle brugere**", der ikke er nærmere defineret. Man bør i stedet anvende udtrykket "autoriserede personer", som lovgivningen benytter.

Afsnittet "Forebyggende anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler er ikke tilladt". Der henvises til bemærkningerne ovenfor under definitioner.

Afsnit 5

Drikkegifte

I 2. afsnit siges det, "at da den brune rotte skal have væske minimum 2 gange daglig, vil drikkegifte...". Den brune rotte skal have væske daglig, men 2 gange daglig er der ikke belæg for.

Afsnit 6.

I og omkring bygninger

I 6. punkt på listen siges det, at "døde rotter skal eftersøges to gange ugentligt eller efter behov". Denne sætning er misvisende og indbefatter desuden ikke mus, som i højere grad end rotter kan være årsag til sekundær forgiftning af f.eks. rovfugle. Man bør i stedet anvende den formulering, som fremgår af SVANAs vejledning p. 82, der siger, at "når rotterne (og musene) begynder at æde af giften, skal der indsamles døde rotter (og mus) mindst 2 gange om ugen, så længe den fortærede giftmængde er stigende eller konstant."

Det siges desuden, at "af hensyn til smittefaren skal man bruge handsker ved kontakt med døde rotter og deres efterladenskaber." Denne sætning skal tillige inkludere mus.

Til brug for de særlige bekæmpelsessituationer ("kildeområder") opregnes der er i alt 6 dokumentationskrav. For at sikre, at disse krav bliver opfyldt hver gang en autoriseret person foretager bekæmpelse af rotter og mus uden for den fast satte metergrænse, bør der fabrikere et digitalt skema/standardformular, som den autoriserede person kan hente og udfylde, hvilket vil lette arbejdet både for de autoriserede personer og de kommuner, der skal kontrollere dem.

Kloak

Det siges i afsnittet "Dog kan visse insekter som kakerlakker eventuelt spise rodenticider udlagt i kloak, men da disse insekter formodes at blive i kloakken, er sekundær forgiftning via insekter ikke forventelig. Det er derfor ikke nødvendigt at have konstateret forekomst af rotter, før der må bekæmpes i kloakker...."

Denne sætning giver ikke mening, idet man ikke kan forvente, at kakerlakker forbliver i kloakken, og desuden er det ikke udelukket, at kakerlakkerne, selvom der er rotter, vil æde af en udlagt gift.

Der bør i stedet stå, at kloakrottebekæmpelse **kun** kan foretages, når der er **konstateret** rotter i kloakken. Andet giver ikke mening, og vil desuden give unødigt miljøbelastning i vandmiljøet og på jordoverfladen i form af forgiftede rotter, der kan være trængt ud af kloakkerne.

Konstatering af rotter i kloakken foretages ved visuel inspektion af brøndenes banketter eller ved at hænge ugiftige indikatorblokke ned i brøndene.

Sætningen "Derfor kan brugen af rottemidler i kloakker i **sjældne tilfælde** være årsag til utilsigtet sekundær forgiftning" bør modereres, idet forgiftede rotter ofte trænger ud af defekte kloakledninger og dermed kan være en umiddelbar kilde til sekundær forgiftning af ikke målgruppe dyr.

Anvendelsesområde og vilkår for anvendelse af midler med alphachloralose

I sætningen "Der findes godkendte musemidler med alphachloralose til **indvendig** anvendelse." bør indvendig udskiftes med "indendørs", jf. f.eks. afsnit 3.

Weile-Skadedyrsrådgivning

I "Vilkår for anvendelse af musemidler med alphachloralose" står der i punkt 4, "Døde mus og rotter skal bortskaffes med dagrenovationen". Ordet "rotter" skal slettes.

Med venlig hilsen

Peter Weile

Weile-Skadedyrsrådgivning